

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik egyelőre hetenkint egyszer: vasárnap

OMGE évi tagsági díj:

Földbirtokosok, bér- lők és uradalmak	200 holdig	15 pengő
	500 "	30 "
	1000 "	60 "
	2000 "	90 "
	3000 "	120 "
	ezen felül	150 "

Részvénytársaságok, szövetkezetek, vállalatok 90 P
Egyéb tagok részére évi tagdíj 10 "
OMGE postatakarékpénztári esekkszáma száma: 10.399

Lappótféle OMGE-tagok díja:

Negyed évre 6 pengő, fél évre 11 pengő, egész évre 20 pengő

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona

Az egyesületi tanács felügyelete alatt

A kiadásért felelős:

Mutschenbacher Emil dr.,
az OMGE ügyvezető-igazgatója

Felelős szerkesztő: Rothmeyer Imre

Társzerkesztő: Dörsehug Tibor

Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-u. 3. Telefon: 187-954
Kiadóhivatal: Budapest, IX., Üllői-ut 25. Telefon: 189-932

Előfizetési árak:

„Rádió gazdasági előadások” című füzetek egyéni

Belföldre

OMGE tagoknak:

Negyed évre	6 pengő
Fél évre	11 "
Egész évre	20 "

Előfizetőknek:

Negyed évre	10 pengő
Fél évre	18 "
Egész évre	32 "

Külföldre

OMGE tagoknak:

Negyed évre	8 pengő
Fél évre	15 "
Egész évre	28 "

Külföldieknek:

Negyed évre	13 pengő
Fél évre	22 "
Egész évre	40 "

Postatakarékpénztári esekkszáma száma: 26.576

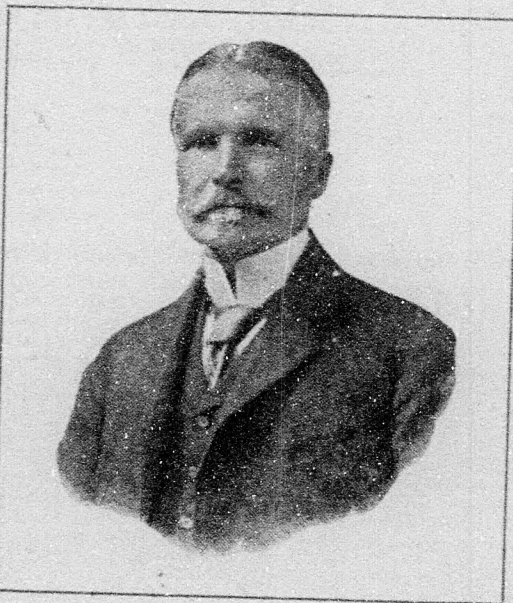
Zeleński Róbert gróf

Ismét gyászkeretbe kell foglalnunk egy nevet és ismét búcsúzunk a régi Magyarország agrár társadalmának egy kimagasló egyéniségétől. Kilencvenéves korában meghalt Zeleński Róbert gróf v. b. t. t., a felsőház tagja, az OMGE volt elnöke és örökös tiszteleti tagja, a régi holdog Magyarország agrár-mozgalmainak és kemény harcainak egyik leggeritesebb vezető egyénisége. Halálával a magyar agrár közélet régi patinás értékeiből ismét elveszett valami és vele a gazdatársadalom egy jellegzetes és büszke egyénisége távozott el körünkől.

A mai távlatból visszanezve hazánk agrár életének több, mint hat évtizedére, megállapíthatjuk, hogy kevés közéleti vezető egyéniségnek jutott osztályrészül az — a kormányzatba való személyes bekapcsolódás nélkül —, hogy közéleti tevékenysége annyira egybekapcsolódott hazánk agrár mozgalmával, emlékezetes kemény harcával, mint Zeleński Róbert gróf élete és munkássága. Ha a „Köztelek” régi évfolyamait nézzük, megállapíthatjuk, hogy a világháborút megelőző fél évszázad köz- és mezőgazdasági életének nem volt olyan jelentékenyebb mozgalma vagy harca, amelyben a megboldogult részt ne vett volna és amelyhez hozzá ne szólott volna akár szóval, akár pedig írásban. Mindig hitt a maga igazában, meggyőződéséből nem engedett, amellyel mindvégig kitartott és ahhoz következetesen ragaszkodott.

Életrajzi adatai csupán gyenge tükörképét adják a mezőgazdaság érdekében kifejtett munkásságának és erős egyéniségének. Gerinces következetességét és egész elgondolását legtalálhatóbban jellemzi az OMGE elnökévé történt megválasztása alkalmával 1918 márciusában mondott elnöki beszéde. Abban a lázas, forrongó időben, az egymásra árverező, szélsőséges áramlatokkal szemben kijelenti, hogy ő konzervatív, — tehát a megfontolt haladás híve. A divatos jelszavakkal és a felforgató törekvésekkel szemben akkor is, mint mindig a legkeményebb harcot vívta. Az általa elfoglalt állásponttól, helyesnek vélt meggyőződésétől semmiféle világramlat vagy mozgalom nem volt képes eltántorítani és más elgondolásnak a hirdetésére készíteni, mint ami a meggyőződése volt. Ez az elgondolás vonult végig egész életén. Nem kereste a népszerűséget, de sokszor vállalta a népszerűtlenséget. A következetesség jellemezte őt és éppen ezért tisztelték és értékelték egyéniségét. Egész életén át ezzel a változatlan következetességgel küzdött elvei mellett, olyan mozgalmakkal és irányzatokkal

szemben, amelyek hatását a hazára és a gazdasági fejlődésre veszedelmesnek tartotta. Elv- és gazdálkodási színtételek és minden szeretete a magyar földé volt. Résztvett a Felsőház ülésein és egészen az évig elnöke volt az alapítása óta a Gazdák Biztosító Szövetkezetének. Az újabb idők szellemét nem tette magáévá és ezért a háború utáni időkben vissza is vonult a közéletből.

Közéleti munkásságában semmiféle körülmények vagy esetleg személyi vonatkozások véleményének kimondásában nem gátolták. Ezért bizony többször ellentétbe került még fegyvertársaival is, azonban a gazdatársadalom, bár nem osztotta mindig Zeleński Róbert gróf elgondolásait, azt mindig tiszteltben tartotta és értékelte, mint az agrár élet egy meg nem alkuvó kemény harcosának álláspontját. Leikes odaadással vett részt az OMGE minden mozgalmában és harcában. Tevékenysége két részre oszlott, a közéleti munkásságra és a gyakorlati gazdálkodásra.

Gazdasága irányításában is következetes volt és nemcsak a magyar földet, de annak munkásait is szerette. Gazdasági mintagazdaságok voltak, munkásai pedig állandóan érezték segítő kezét, mert azoknak minden ügyes-bajos dolgán iparkodott segíteni. A háború előtti radikálisok és a háború utáni reformok hívei a feudalizmus ridég és mindig kemény képviselőjét látták benne, pedig elszármazottságában is igazán szívből szerette a magyar falut és a föld munkásait.

Szível-lelkekkel és még ma is sokszor emlegetett következetességgel harcolt a fedezetlen határidő-üzleti tőzsdejáték ellen. Nagy ellensége volt a szabadkőművességnek és annak gazdasági túlhatalma ellen is kemény harcokat vívott. A liberális irányzatnak, a szocializmusnak és kommunizmusnak egyik legkeményebb ellensége volt és mint az utóbbi időkben meg is állapították, a megboldogult évtizedekkel ezelőtt ismételtlen rámulatott a liberális irányzatnak szükségszerű következményeire, amelyek be is következtek. A mezőgazdaságnak az őrlelt forgalom elleni harcának egyik vezető egyénisége volt. Mervev elhenezte a progresszív adóztatást, mint amely a jövedelmét elrejteti nem tudó mezőgazdasági népességre súlyos terheket ró. Ellenzője volt a földreformnak, mert abban a magánjog korlátozását látta. Harcolt az őszoza mindennemű visszaélése ellen. Nem volt a mezőgazdasági életnek hosszú évtizedeken át olyan mozgalma, vagy harca, ahol a gazdatársadalom Zeleński Róbert grófot ne látta volna mindig az első sorban.

A gazdatársadalom az OMGE folyó hó 23-án tartott igazgatóválasztmányi gyűlésen búcsúzott Zeleński Róbert gróftól, ahol Somssich László gróf, az OMGE elnöke a következő meleg szavakkal búcsúzott nagynevű elődjéről:

„Hétfőn reggel hűnyta le örökre szemeit 90 éves korban Zeleński Róbert gróf, akivel mezőgazdasági társadalmunk kiváló harcosa és vezéralakja szállott sírba.

Már kora ifjúságától fogva lelkesen kapcsolódott bele a magyar agrár mozgalmakba. Kemény, meg nem alkuvó, gerinces férfi volt, aki soha sem törődött a népszerűséggel, hanem elveit akkor is bátran vallotta, ha ezek miatt őt sok oldalról támadták is. Széleskörű tudása és nagy műveltsége, mély vallásossága egyaránt jellemezték őt. Mint gyakorlati gazda, első helyen állott és kitűnően kezelt birtokai egyaránt

ÁLLATAINKNAK NÉLKÜLÖZHETEYLEN
A KIVÁLÓ MINŐSÉGŰ ÉS OLCSÓ

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

Budapest, V., Alkotmány-u. 29. Telefon: 127-388.

Kirendeltségek: Debrecen, Győr, Szolnok, Szombathely, Lepsény, Nyiregyháza, Mátészalka, Komárom.

Mai számunk 14 oldal

SZÁRÍTOTT

VÉR LISZT

80-82% nyers protein!

HÚS LISZT

friss vágóhídi termékekből, 70-75% nyers protein!

SZÉNSAVAS TAKARMÁNYMÉSZ

rész., arzén- és fluormentes; CaCO₃:99,5%

E szám ára 80 fillér

mintagazdaságok voltak, amelyekből leszűrt tapasztalatait a köz számára hasznosította és nem volt az a nevezetesebb agrár megmozdulás, amelyben vezető szerepet ne vitt volna.

Károlyi Sándor gróf szűkebb környezetéhez tartozott és vele együtt tevékenykedett és küzdött a magyar gazdák érdekében mind a termelési, mind az értékesítési kérdésekben, valamint a mezőgazdasági lakosság szociális viszonyainak javítása ügyében, amelyeket főleg a szövetségi eszme erőteljes felkarolása útján akartak mozdulatlanlanságából kiemelni és előbbre vinni. Ez száz százalékos sikerült is nekik és kiterjedt, kitűnően működő sokféle mezőgazdasági vonatkozású szervezetüket örököké az ő nevüket és emléküket fogja dicsérni.

Ezen elgondolásoktól vezérelve élénken részt vett nagy agrár vezérünkkel együtt a „Hangya” és a Gazdák Biztosító Szövetkezte, valamint a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének alapításában. A Gazdák Biztosító Szövetkezetének közel 40 éven át volt elnöke.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület buzgó munkássága és széleskörű szaktudása elismerésül 1937-ben alelnökké választotta, amely állását 1917-ig töltötte be, amidőn az OMGE elnökévé választotta meg egy évi időtartamra. Önzetlen működése és példadása mély nyomokat hagyott egyesületi életünkben és a megboldogult vezérünk emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni.

Nyugodjék békében!”

R. I.

Zelenkski Róbert gróf 1850 július 29-én született Uj-Aradon. Már atyja tevékeny részt vett a vármegye gazdasági munkáiban és az ő nevéhez fűződik az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület alapítása is, amelynek első elnöke volt.

A földművelésügyi program.

Vitéz Telesi Mihály gróf földművelésügyi miniszter parlamenti beszéde a költségvetés tárgyalása alkalmával.

Lapunk egyik legutóbbi számában részletesen ismertettük a földművelésügyi tárca költségvetését, amelyben 33.008.000 pengővel nagyobb összeg van a földművelésügyi tárca gondozására felvéve, mint az előző költségvetésben. Rámutattunk arra is, hogy a földművelésügyi költségvetési előirányzat összeállításánál az összes agrárpolitikai célokon kívül különös gondot kellett fordítani a visszacsatolt területek mező- és erdőgazdaságának fejlesztésére.

A földművelésügyi tárca költségvetésének képviselőházi tárgyalása alkalmával az előadói ismertetés és több hozzászólás után vitéz Telesi Mihály gróf földművelésügyi miniszter nagyszabású és általános érdeklődést keltő beszédét mondott, amelyet a következőkben ismertetünk.

A földművelésügyi miniszter először is örömmel emlékezett meg arról, hogy a parlament 20 év után első alkalommal foglalkozhatik a visszacsatolt ország-részek mezőgazdasági kérdéseivel. Rámutatott arra, hogy a földművelésügyi javaslatainak a mező- és

erdőgazdasági ingatlanok tulajdonszerzését szabályozó rendelkezései a magyar földnek elsősorban hivatalos gazdák részére való biztosítását szolgálják. A földművelésügyi tárca a belterjesebb gazdálkodást és a kisüzemek termelésének mennyiségi és minőségi fokozását teszi szükségessé, hogy országos viszonylatban a termelésben visszaesés ne következék be. Ennek eléréséhez azonban a mezőgazdasági szakoktatás széleskörű kiépítésére és fejlesztésére van szükség. Megállapította a miniszter, hogy az ország mezőgazdasági termelését csak akkor lehet megfelelő színvonalra emelni, ha a gazdálkodás megújul és a termelés minőségi és mennyiségi eredményességének eléréséhez szükséges szakismeretekkel. Ezért a mezőgazdasági szakoktatás útján gondoskodni fog arról, hogy a mezőgazdasági szakismeretek a gazdasági életünk legszűkebb rétegeihez is eljussanak. E célból a téli gazdasági iskolák és tanfolyamok számát jelentősen emelni fogja és több új hivatástípusú intézményt állít fel. Az eredményes gazdasági tömegoktatás bevált módjainak tovább-

fejlesztésére a jövőben is nagy gondot kell fordítani.

Szükséges és elsőrendű feladat állattenyésztésünk minőségi fejlesztése és jóvelmezőségének fokozása nemzetgazdasági, külkereskedelmi és szociális érdekből. A visszacsatolt Folyódéken és Kárpátalján megkezdtek a kiscsárdák állattartományát felőlelő köztenyésztés megszervezését és azoknak jóminőségű anya- és apaállatokkal való ellátását. A minőségi javítás érdekében az erdemes kiscsárdáknak jóminőségű teheneiket, üszköket, tenyészkecskéket és más kisebb háziállatokat fognak kiosztani. Az ország gyapjúszükségletének fedezése érdekében a juhállomány nagy részének jóminőségű fésűs juhokkal való kicserélését. Gondoskodás fog történni az állattenyésztés és állattartó kiscsárdák megfelelő szakképzéséről.

A termelési politika terén a szántóföldi termelés színvonalának mennyiségi és minőségi emelésére, a termelt fafajta egységítésére és a változott viszonyoknak megfelelően egyes termelési ágak fokozott kiterjesztésére irányuló tevékenységet szélesebb keretek között fogják folytatni. A bűza termelésének minőségi javításán kívül a rozs- és az őszi árpa termelésének színvonalát is kívánják szolgálni a földművelésügyi tárca költségvetésében biztosított költséggel. Gondoskodás történik a zabtermelés javításáról is, különös tekintettel a Kárpátalja termelési viszonyaira.

Bejelentette a miniszter, hogy a tárházhoz való építést folyamatba tette és egyelőre az egymilliárdos hitel keretében hárommillió pengőt kíván felhasználni tárházak építésére és a meglévő tárházak kibővítésére. Az új gyümölcsösöket megfelelő szakképzett kertmunkásokkal kívánja ellátni és ezért új kertmunkások képzését is előkészíti. Az értékesítés érdekében ugyancsak a hasznos beruházási programok keretében hűtőházakat és aszalókat létesít. A szociális jelentőségű birtokművelés és helyi gazdasági életet erősítő feladatokra is gondoskodott. A méhészeti ellenőri szervezet kiépítéséről a magyar méztermelés fellendülését és a méz minőségének javulását várja. A helyi gazdasági életet erősítő feladatokra is gondoskodott. A méhészeti ellenőri szervezet kiépítéséről a magyar méztermelés fellendülését és a méz minőségének javulását várja. A helyi gazdasági életet erősítő feladatokra is gondoskodott.

A földművelésügyi tárca körébe tartozó vízügyi kérdéseknél rámutatott a miniszter arra, hogy az ország területi növekedésével fokozottabb jelentőségűek a vízügyi kérdések nemcsak termelési, hanem szociális szempontból is. A felsőduinai gázló rendezésének végrehajtásával külön feladat hárul a vízügyi szolgálatra. A munkálatok a jövőben kizáróan a magyar államot terhelik. Az állami kezelés alatt nem

TÁRCA.

Vadász gondok.

Írta: Holler Alfréd gróf.

Attól kezdve, hogy lehullik az első hó, erdőn és mezőn véget érnek a gonofálat napok. Mint a kísérletek esontja, úgy zizeg-zörög a szarvas nádas minden levele s szél győtri a mezők maradvány növényzetét. Szel csavarog erdőn-mezőn-nádon és hajítja maga előtt a hideget, nyugtalan újan minden barázdát, gödört, völgyet átkutat. Nekirohan a hegy-oldalnak és razzsa, veri a fákat, hogy csak úgy hullik, foszlók réhő hó ruhájuk, amit a tél köldött ajándékba.

Erdőn és mezőn lényeges napokat él a vad, a híd, az őrlás, az őrség, ami összefogott a kegyetlen napokon rossz kenyeresével, az őrséget, most veszi meg rajtuk a tizedet. A vad élte felett orrá válik a bizonytalanság, nyugtalan lesz, nem találja a helyét, a lombjavesztett erdő és a kopár határ nem nyújt menedéket, a szél győtri, az őrség gyilkolja és árulja a hótakaró.

szarvól, lövöldözésről, erdős és vadór megsebesüléséről, sőt sokszor, cajnós, haláláról. Gyenge a törvény; az orrvadászat kihágás, amit még tettenérés esetében is néhány pengő pénzbírsággal, vagy rövid párnapos kötérral megúszhat a delikvens. Legyen az orrvadászat vétség, a fegyveres ellenkezés, erdász, vagy lovöldözés pedig minden esetben aljas haszonlesésből eredő gyilkossági kísérlet és a vadór, erdős elpusztítása rablógylósság, amit ugyancsak alaposan büntessenek, mert különben a zsványvilág erkölcsi térnek vissza és maholnap új Ráday grófra lesz szükség, aki elszedje a sokféle gyilkos szerszámot azoktól, akik jobb büntetés híján végtelenségig nem tudják tisztelőben tartani a magántulajdont és az emberélet szentségét. Mostanában lényegesen több a parlamentben, megfelforrásnak mindezt. Talán maradna idő és maradék törvényhozói energia a kivénült vadászati törvény új formába való öltetésére, rövid orrvadász novellára is? Meg kell értenie végre mindenkinek és főleg azoknak, akik felelősek a közállapotokról, hogy az orrvadászati lehetőségek alkalmossá tételéből orrvadászokat, gyilkosokat, fegyveres rablókat nevelnek és hogy az orrvadász nem közérdekes és apró rendőri ügy, hanem megalázza a büntető-törvényt, az erkölcsöt elzárják. Az orrvadász sajnálatosan átvilági jelenség, aki minden erkölcsi vonatkozásban távol áll a nemzetől.

Más kérdés azután az, hogy a lehetetlen viselkedés emberkelet is sújtsa egész szigorával a törvényt, hogy senki se garázdálkodhassék büntetlenül. Az, hogy kábát van valakinek, mit sem jelent, Sajnos, a számkas híenák jórészt vadászfegyver egyének, sok esetben úgynevezett jobb elemek, akik botrányos kapzsiságukban éppen akkor gyilkolnak rendszeresen, amikor kímélniük kellene a vadat. Ki ne hallott volna olyasmiről, mint a dermedt, őrlós, havas esőtől elázott, éhesen gubbasztó foglyesaptha való belelövöldözésről és hasonló ügyekről, amelyek megteremnek, mint a barján? Ezeket se hagyja futni a sokat áhitott vadászati törvény? Van gond elég, drága a vadászati, rossz a törvény, nincs kellő védelem, az orrvadász, vadatval, kártévkő ellen, s az eladóztatás mai formája sem más, mint az állategészségügyi törvény helytelen értelmezése. Hiszen a hivatkozott törvény eladó szakasza a veszélyesség ellen készült és nem azért, hogy a gondozott és veszélyesség ellen oltott vadászok mellálatlan táladóztatása révén jelentős többletbevételhez jussanak a törvényhatóságok! A gazdátlan, vagy esavargásból, vadak fogdosásából élő kuvasz, mint házörz őssza meg az adott egy-két pengővel országzszerre — vagy semmit sem fizet a gazdája — egyéb ceket pedig a luxus átka sújt. Holott nem a vadászbot miatt született az állategészségügyi törvény

vonatkozó rendelkezése és ettől függetlenül is a vadászbot a rosszul költ, elveszett, sebzett vad kézkerítésével igen határozatosan támogatja a közéletet.

A vadkár ügye sem tud nyugvopontra jutni. Valami érthetetlen gyűlölet veszi körül a vadászot. Tapasztaltam, hogy komoly nagyvadász területen, ahol okos, erdő- és vadgazdálkodás folyik, kenyeteleiségből kilóvík a szarvas és csak az őznek jár ki védelem — mert képtelen terheket ro az uradalomra a vadkárfizetések sokféle változatos kötelezettsége. Ha ez így megy tovább, akkor vagy kiirtják a szarvas, vagy vadaskertekre rendezkednek be. S hogy az mit jelent, azt tudja minden vadász, főként aki eleget vadászott a havasokon és ismeri a szabad állatéletet és a természet örök törvényeit. Ebben az esetben a világhírű magyar szarvas kipusztul, megrikul, vagy elköroszlik. Mert a természet visszaüt s megtorol minden természetellenes cselekedetet. Itt a legfőbb ideje, hogy rendezzék a vadkár kérdést és a nagyvad körül zavaros állapotokat. Jogosan hangoztatja ezt minden vadász, hiszen van elég, aki méltányolja a jogos kárigényt és — fizet, de azt ázatán joggal nehezményezi, hogy a vadkárfizetés kötelezettsége mellett is „mindenki szarvasa” legyen a vad és az erdőszelen lévő 200 katasztrális heoldon a pityokban haszál lespuskás élőlény az 5000 pengő bikáját, másfél máza pólya húsért.

Sok a baj erdőn, mezőn s nádon, szenved a vad és érzi a kivénült törvény minden fogyatékságát, hibáját, tulajdon bören a vadász. Hanem azért mégis óvja a vadat, kemény, fagyos télben szénát, vadtakarmányt helyez ki a területen s vadászik ahogyan „törvény és szokás kívánja”. Népünk úri felfogásában sajátos lelkiiségben gyökerezik, hogy kiféldött valami úri szokásjog az élet minden terén és a vadászati kápesolatlan is, amely a magyar lovagiaság jegyében áll. S nálunk a szokás erősebb az írott malasztnál, az írtatlan törvények az írott rendeleteknél, amelyeket sajnos éppen elégszer egyéni önzés lakaszt. Ismerek elég szegény embert — magam is az vagyok —, aki úri módon vadászik szűkre-szabott keretek között is és nem vetemedik illetlenségekre, ismerek elég kiscsárdát, aki élen a rosszindulat sem hozhat fel semmit, ami a vadászetikába vag, de akadnak, akik a nagy vadásztömegek rosszallását és megbotránkozását joggos hívják ki maguk ellen és ezekre s jókomálkra az orrvadászokra gondolok akkor, amikor annyira áhítom az új vadászati törvényekkel.

Azt is meg kell értenie mindenkinek, hogy a vadászbot nem kizárólag egyesek üzlete, hanem hagyományos magyar ősfoglalkozás, amelynek honvedelmi jelentősége sem törpül el gazdasági adottságai mellett.

álló vizek jelentette, A mező nagy súlyt politikai törvénytervezések kisebb gazdasági munkabérek minimális a bérmege szakmáknak vállalkozás és járandóság házak létesítvénytervez társadalom sági munkas Bejelentet megsejtés és céltudatos mezőgazdaság bizottságát gazdasággal ságának jólét

A föld A felsőház ügyi egyesített s azon megke és házhelyek földbirtokpolit javaslat tárgy Kámen-Hód ismertette a t Emil szólatl meg, míg az eg ban érvényesül természetpolitai kétségek, hogy Az állandó biz a házhelyhez j segítség jelen mezőgazdaság sában elfogva szakaszokon a sok történnak. Bethlen Istv hogy a háború törvényig több Ezeket nem kiföldhözjuttatása Ellene van azon a nagybirtok s sőt célozza. Oly a társadalmi osz volt Magyarorsz arvagi alapjától a földkérdés lez Kaposvárott me niszterelnöki be jelentett be. Ez törvényhozás g gazdasági, hane A földművelésig tene, az eddigi törvényben bizt az igények ki mindezt és nines legessé teszi a to nek tartja, hogy szakporodjék, de jon a magyar nem kerettörvény ami a tervezet sz igénybe kell ven az utolsó földbir

KÁLMÁN KÁLMÁN KÁLMÁN

álló vizek kártételének kérdésével kapcsolatban kijelentette, hogy igyekezni fog a bajokat orvosolni.

A mezőgazdasági szociálpolitika további kiépítésére nagy súlyt vet és újabb mezőgazdasági szociálpolitikai törvények alkotását határozta el. Az egyik új törvénytervezet a legkisebb mezőgazdasági munkások megállapításáról, a másik a gazdasági munkások létesítésének állami támogatásáról szól. A legkisebb gazdasági munkások megállapításáról szóló törvénytervezet legfontosabb újítása: 1. hogy a munkabérmegállapító bizottságok évente kötelesek a minimális bér kérdésében határozatot hozni, 2. hogy a bérmegállapítás lehetősége nemcsak a papszám- és szakmábérekre, hanem a mezőgazdasági munkavállalóknak kifejezett mindenféle természetű bére és járandóságára is kiterjed. A gazdasági munkások létesítésének állami támogatásáról szóló törvénytervezet alapfelfogása, hogy a mezőgazdasági társadalombiztosítás járulékaik egy részét a gazdasági munkások építési költségeire fordítsák.

Bejelentette a miniszter, hogy a mezőgazdaság megsegítése és fejlesztése egységes megszervezésének és céltudatos irányításának további kiépítését és a mezőgazdaság összes kérdéseire kiterjedő intézményes biztosítását tartja szükségesnek, nemcsak a mezőgazdasággal foglalkozók, hanem az ország egész lakosságának jóléte és a honvédelem érdekében is. A cél

megvalósítására szükséges intézkedéseket külön törvényjavaslatban tervezi összefoglalni és a képviselőház elé terjeszteni. Ez a mezőgazdaságfejlesztő törvényjavaslat fel fogja ölelni a mezőgazdaság fejlesztéséhez szükséges kedvezményeket, a mezőgazdasági termelés folytonosságát biztosító rendelkezéseket, egyes mezőgazdasági termények, termékek, cikkek és állatok forgalombahozatalának ellenőrzését, végül a szükséges szervezeti rendelkezéseket.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után a képviselőház általánosságban, majd részletekben is elfogadja a földművelésügyi tárca költségvetését.

A földművelési tárca már ismertetői részletes költségvetésének áttanulmányozva és a földművelésügyi miniszternek minden részletre kiterjedő parlamenti beszédét olvasva, ismét csak azt szövegeztük le, hogy a földművelésügyi tárca költségvetését még jobban kellene dotálni. Leszögezzük azonban még azt is, hogy a földművelésügyi kormányzat a rendelkezésre álló pénzügyi keretek között mindent elkövet abban az irányban, hogy a jelenlegi nehéz viszonyoknak megfelelően agrárius országunk mezőgazdasági termelését előmozdítsa és fejlessze. A rendelkezésre álló anyagi lehetőséget és annak kereteit, sajnos, nem a földművelésügyi kormányzat, hanem az ország pénzügyi helyzete szabja meg.

Rt.

A földbirtokpolitikai javaslat a Felsőházban.

A felsőház földművelésügyi, igazságügyi és pénzügyi egyesített bizottsága folyó hó 22-én ülést tartott s azon megkezdte a kishaszonbérletek alakításának és házhelyek szerzésének előmozdításáról és más földbirtokpolitikai rendelkezésekről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Khuon-Hédervány Károly gróf előadó részletesen ismertette a törvényjavaslatot. Utána vitéz Purgly Emil szólalt fel. Hibának tartja, hogy nem várták meg, míg az egyik földbirtokpolitikai törvény hatásaiban érvényesül és máris újat hoztak. A javaslatot termékpolitikai szempontból aggályosnak tartja, mert kétséges, hogy a földhözjuttatottak megerősödnek-e. Az állandó bizonytalanság megöli a földet. Helyesli a házhelyhez juttatást, mert ez ténylegesen közvetlen segítséget jelent. Kivánatosnak tartja decentralizált mezőgazdasági ipart teremteni. A javaslatot általánosságban elfogadja, abban a reményben, hogy egyes szakaszok a részletes tárgyalások során változtatások történnek.

Bethlen István gróf beszédében rámutatott arra, hogy a háború befejezése óta egészen a telepítési törvényig több földbirtokpolitikai törvényt hoztak. Ezeket nem kifogásolta, mert a nép arra való fiainak földhözjuttatása ellen nem lehet kifogást emelni. Ellene van azonban minden olyan törekvésnek, amely a nagybirtok és a középbirtok fokozatos megszüntetését célozza. Olyan törekvések is észlelhetők, hogy azt a társadalmi osztályt, amely évszázadokon át vezetője volt Magyarországnak, a földreform által megfosztják anyagi alapjától. A telepítési törvény után azonban a földkérdés lezártnak volt tekinthető. A múlt évben Kaposvárott meglepetésszerűen elhangzott egy miniszterelnöki beszéd, amely radikális földreformot jelentett be. Ez azonban nem lehet ok arra, hogy a törvényhozás olyan útra lépjen, amely nemcsak gazdasági, hanem politikai téren is lejtőre visz. A földművelésügyi minisztériumnak bizonyítania kellene, az eddigi törvényes eszközök, mint a telepítési törvényben biztosított kisajátítás, stb. nem elegendők-e az igények kielégítésére. Kérdezi, igénybevételek-e mindezt és nincs-e még olyan tartalék, amely feleslegessé teszi a további intézkedéseket. Pontos érdeknek tartja, hogy a független kis gazdaságok száma szaporodjék, de épp oly fontos az is, hogy fennmaradjon a magyar középbirtokos osztály. A javaslat nem kerettörvénynek készül, mert kimondja, hogy ami a tervezet szerint igénybevehető, azt 15 év alatt igénybe kell venni. Véleménye szerint ez nem lesz az utolsó földbirtokpolitikai javaslat, mert amikor

a titkos választójog folytán a földbirtokpolitikai kérdés politikai és pártpolitikai kérdéssé vált, nincs biztosíték arra, hogy egy-két év múlva nem lesz-e újabb változás. Jöhet olyan idő, amikor az 500 holdas minimum maximummá válik és akkor meghúzzák a lélekharangot a magyar középbirtokosság felett. Méréseket tárgyává kell tenni, hogy a javaslat messzemenő munkásérdekeket is érint. Amilyen mértékben eszik a nagybirtok, olyan mértékben nehezedik meg a 800.000 mezőgazdasági munkás élete. Az igénylők legnagyobb része nem a teljesen nincstelenek, hanem a törpebirtokosok sorából fog kikerülni. Azt kéri, hogy a kisajátítási jogot bizonyos határidőhöz kössék, mert ellenkező esetben bizonytalan lesz a gazdálkodás.

A felsőházat azért teremtették meg, hogy a radikálizmussal szemben fék legyen, de éljen is ezzel a jogával, mert felelős akkor is, ha népszerűtlen dolgot csinál, de akkor is, ha olyan népszerűtlen dolgot valósít meg, aminek nemzeti szempontból nincs jogosultsága. Kéri, hogy a telepítési törvény 29. szakaszában kimondott elvet a kártérítésre nézve tartsák fenn, mert ha a magántulajdon elvéről letérnek, nincs megállás. Beszédét azzal fejezte be, hogy Magyarország ma még két közvélemény van: egy lármás, amely minden vagyont nivellálni akar s a múlt minden értékét, a földbirtokot is el akarja tüntetni és egy másik, amely el van nemítva és amely szeméremből, a haza iránti áldozatkészségből hallgat. Kéri a kormányt, keltsé végre életre ezt a közvéleményt, mert itt az ideje.

Jankovich-Bésán József gróf a nagybirtokokat támadó érvekkel foglalkozik. A javaslattal több család veszt el kenyérét, mint ahány kenyérhez jut. Kérdezi, megvannak-e a földreform lebonyolításához szükséges pénzügyi fedezetek? A kaposvári beszéd óta a földék értéktelenek és eladhatatlanok. Kérdezi, mi lesz azokkal a gazdasági cselédekkel, akik a törvény következtében elvesztik kenyerüket? Ezeket a gyáripárban kellene elhelyezni, de 2-3 év alatt nem lehet ilyen méretű gyáripárt teremteni. Náray Szabó László felvilágosítást kér arról a pénzügyi alapról, amelyből egyrészt a földreform lebonyolítását, másrészt, amely a juttatottak gazdálkodásának megkezdését lehetővé teszi. Pap József hangoztatta, hogy a javaslat erősen érinti a magántulajdon korlátlanosságát, de azért szükséges van a földreformra. S. Bálint György a munkásokérvetítés megszervezését kéri.

Telesi Pál gróf miniszterelnök beszédében először

Bethlen István grófnak arra a kérdésére válaszolt, hogy a kormány akarja-e a javaslatot és mindazt, ami benne van? Akarja. Már miniszterelnöki bemutató beszédében kijelentette a képviselőházban, hogy nagyjában és egészében vállalja a már beterjesztett javaslatot s a rákövetkező napon a felsőházban olyan megtiszteltető fogadtatásban részesült, ami azt az érzést keltette benne, hogy a felsőház részéről nem találkozhatik elutasítással állásfoglalásért. Emlékeztetett ezután arra, hogy a felsőház közhangulatában vállalkozott kormányalakításra, de ezek az izgalmak azóta különböző okok folytán lecsendesedtek. Itt kell ahhoz, hogy kölcsönös megértést teremtsünk bármilyen kérdésben s ezért a földbirtokreform javaslat okozta izgalmak is csak bizonyos időnk muldán tűnhetnek el.

A föld kérdése egyrészt gazdasági kérdés ugyan, de azonfölül szociális és társadalmi kérdés, ezeknek folyamataiként pedig kimondottan politikai kérdés, amelynek nem a bátorság, de a józanság követelményei irányadók és ez azt írja elő, hogy igyekezzünk megtalálni azt az utat, amely a különböző érdekek lehető legkisebb sérelmével s a különböző társadalmi osztályok ellentéteinek lehető legteljesebb letompításával hoz megoldást. Ma, amikor a nemzetnek minden erejét össze kell fogni, hogy egységesek legyünk, az ország nem lehet ellentétek színtere. Ennek józan belátása vezette akkor, amikor nem ment sem tőle, de nem is maradt alatta elgondolásában a beterjesztett javaslatnak, amelyet alkotmányosan, alkotmányos felelősségérzettel és mindezeknek mérlegelésével kell letárgyalni. Lehet vitatkozni azon, hogy a javaslat kerettörvény-e, vagy sem. Bizonyos mértékben az, mert a végrehajtásnál individualizálni kell, hiszen sokszor még egy nagy területtel rendelkező község dombvidéken és lapályos részen is más és más eljárást kell követni. A kormány igyekezett a javaslatot javítani, különösen olyan irányban, hogy erősítsük az ősi birtok helyzetét. Nem egyszer mondtam már azt is, hogy a legnagyobb súlyt a házhelyekre kívánja helyezni. A javaslat végrehajtása a nemzet érdekében megfelelő szellemben történik, a háború végrehajtásért vállalja a felelőséget, azt a bátorságot azonban nem vállalná, hogy a javaslatot eltérítse irányától.

Beszédének befejező részében hangsúlyozta, hogy a törvényjavaslat de facto a kormány álláspontja és nemcsak a miniszterelnöknek, de neki egyénileg is a mai körülmények között meggyőződése. A kérdéssel lelkiismeretesen foglalkozott és lelkiismerete szerint kéri a javaslat általánosságban való elfogadását.

A délutáni ülésnek első szónoka Ludányi Miklós volt, aki a keresztény birtóházasok érdekeire mutatott rá. Jókay-Iház Miklós a telepítési törekvéseket földbirtokpolitikai megoldásnak tartja, mint a kisbirtokos rendszert. Schandl Károly dr. visszapillantást vetett a földreformtörekvésekre, majd ismertette a német és olasz földreformot. Rámutatott arra, hogy egészségesnek tartja a földbirtokos szervezetek mozgalmat. Örömmel üdvözlö a házhelyjuttatást, de ez véleménye szerint csak akkor lesz eredményes, ha módot nyújt a juttatottaknak az építkezésre is. Kifejtette, hogy a magyar földet ki kell venni a pártpolitikai eszközök közül. Esterházy László gróf nyomatékosan hangoztatta a törvény intézkedéseinek következtében a felszabaduló cselédek sorsáról való intézkedés szükségességét. Mészáros István szerint nem a népen múlott az, hogy politikát csináltak a földkérdésből. Prónay György báró hangoztatta, hogy a törvényhozás két házának együttműködése nem azt jelenti, hogy a felsőház mindent helybeahagyjon, mert akkor nincs rá szükség. Felhívja a figyelmet arra, hogy a zsidó földbirtokosok parcellázási engedélyt kapnak, országszerte parcelláznak úgy, hogy a zsidó birtokokat készpénzért parcellázzák addigra, mire a törvény életbelép. Vitéz Billea Miklós dr. kívánatosnak tartja, hogy a határok mentére tőzgyökeres magyarokat telepítsenek. Wellmann Oszkár dr. a földbirtokpolitikai kapcsolatban az állattenyésztés és a mezőgazdasági szakoktatás fejlesztésének szükségére hívta fel a figyelmet. Hagyó-Kovács Gyula a kisemberek sertésenyésztésének fejlesztését a kérdéssel kapcsolatban elsőrendű feladatnak tartja. Felhívja a figyelmet a földnek fokozatos igénybevéte-

KÁLMÁN-MEDICAGO

egyetemes örlő- és zúzó gép
acél kivitelben, szegmentesítővel
6 nagyságban már 3 lóerőtől.

KÁLMÁN JÓZSEF

műszaki és gépkereskedő, Budapest, V., Kálmán-utca 14. sz.
Sürgőnyoim: MEDICAGOGÉP

NIAGARA

szártépő- és zúzó gép

tengeriszártépésre, répa, burgonya, tők, stb. zúzásra a legjobban bevált.

Telefon: 114-006, 117-189

lének jelentőségére és kérte, hogy a tulajdonosok előre tájékoztatást nyerjenek az igénybevétel mérvéről.

Következő nap az elhangzott felszólalásokra válaszolva vitéz Teleki Mihály gróf földművelésügyi miniszter a következőket mondotta: az 1920. évi földbirtokreform, amelyet sokan bírálják, mintegy 400,000 embert juttatott földhöz és ezzel csökkentette a szociális feszültséget és a mezőgazdasági proletariátusnak a városba tödulását abban az időben, amikor a gazdasági válság bekövetkezett. Az 1920. évi földbirtokreformnak tehát szociális szempontból kiváló eredményei voltak.

Tisztán kell látni abban, hogy földet mindenkinek juttatni nem lehet, az igényeket csak a házhelyek lebonyolításával lehet helyesen kielégíteni. A házhelyeknek kiegészítő része lesz az a törvényjavaslat, amely most áll előkészület alatt és amely a házak építését kívánja biztosítani és erre a célra részben az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet megfelelő tartaléktőkéjét kívánja igénybevenni. Gondoskodni kíván most arról, hogy a földművelési tárca és a telepítési alap költségvetésében kölcsönök juttatására és megfelelő instrukciók megszerzésére 6-3 millió pengő álljon rendelkezésre olyan mezőgazdasági kisemberek, elsősorban Kenyerüket veszített mezőgazdasági családok megsegítésére, akik semmiféle tőkeerővel nem rendelkeznek. A javaslat végrehajtásával kapcsolatban olyan kártalanítási rendszert kíván megállapítani, amely megnyugtathatja a birtokostársadalmat, de megnyugtaltja a földhözjuttatottakat is. Népeség-szaporodási szempontból elismeri a nagybirtokok előnyeit, ezzel szemben azonban rámutat arra, hogy a nagybirtok népelesleg-visszatartási képessége kisebb.

Hangoztatta a földművelésügyi miniszter, hogy mennyire szükség van az önálló gazdasági szaporítására, amivel szorosan összefügg az, hogy az önálló gazdasági megélhetését minden körülmények között biztosítsuk. A mezőgazdaság megfelelő jövedelmességére kell tehát törekednünk s ezért a földbirtokpolitikának kiegészítő része az olyan hitelpolitika, amely egyfelől a kisgazdaságoknak megfelelő hitelhez juttatást, másfelől olyan mezőgazdasági árpólitikát tesz lehetővé, amely a termelés jövedelmességét minden körülmények között biztosítja. A kisbirtokos rendszer nem ideális megoldás, az állam mai pénzügyi helyzetében azonban a kérdést nem lehet másként átmenetileg megoldani. Az áttelepítés a földbirtokpolitika legjobb, de legdrágább megoldása. A kisbirtokos rendszer lehetőségeket ad az intenzív gazdálkodás fenntartására, elsősorban a bérletes szövetkezetek útján. Több igen jól virágzó bérletes szövetkezet működik. A magyar gondolkodás mellett semmiféle kollektív gazdálkodásnak helye nincs és a bérletes szövetkezeteken belül is súlyt kell vetni az egyéni gazdálkodás fenntartására.

Beszéde további során részletesen válaszolt a vitában elhangzott felszólalásokra, majd hangsúlyozta, hogy az országban lehetnek osztály- és pártkülönbségek, a föld szeretetében azonban minden magyar ember egyforma. Minden magyar ragaszkodik földjéhez s jóllehet a földbirtokos társadalomnak fájalmas áldozatokot kell hoznia, mégis meggyőződése, hogy szívesen hozza meg az áldozatokat azért, hogy ezzel a magyarságot erősítse.

Az egyesített bizottság a törvényjavaslatot általánosságban egyhangúan elfogadta.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete egyedüli kimondottan agrárérdekeket szolgáló biztosító-intézet. Gazda-alapítás. Kartelen kívül. (Tűz-, jég-, állat-, élet- stb. biztosítás.)

NÖVÉNYTERMESZTÉS

ÉS TRÁGYÁZÁS.

Rovatvezető: Szarvay János dr.

Tiszta vetés, keverék vetés, váltakozó sorú vetés a szántóföldi takarmánytermesztésben.

Írta: Gruber Ferenc dr.

Hazánkban a heréfélek takarmányneres céljából legtöbbször egymagukban termesztik. Ez általános tapasztalat alapján alakult ki és nem is ajánlható más azokon a földeken, amelyek heretermesztésre alkalmasak, tehát mélyrétegek, televényben és mérszben nem szegények. Sajnos, azonban nem minden talajunk heretermő és a többé-kevésbé rossz földű gazda éppen úgy boldogulni akar, mint a szerencsésebb viszonyok között élő. A helyi körülményekhez való alkalmazkodás, a legjobb gazdálkodási módszer kikeresése, sok próbálkozásra rávette már a gazdát és ezek a próbák igen sokszor szép eredménnyel is jártak.

A kisalföldi talaj- és éghajlati viszonyok a takarmánytermesztés tekintetében sem nevezhetők általában kedvezőeknek. Az utóbbi két évet kivéve, kevés és rossz elosztású csapadék hullott könnyű jellegű talajainkra, amelynek nagyrésze elpárolgott, elfolyt úgy, hogy a növények vízszükségletét egyáltalán nem elégítette ki. Azokon a helyeken viszont, ahol kötőbb a talaj, a mérszartalom nagy és az altalaj kavicsos, tehát nyílvánvalóan kemény munkába kerül az elfogadható takarmánytermés előállítására.

Ezek a körülmények okozták, hogy Magyaróvár környékének erősen meszes, agyagos vályogtalaján, ahol a kavics gyakran 25 cm-re is feljön a talajfelszín alá, a lucerna legfeljebb négy, gyakrabban azonban csak három évig tart ki. Próbálkoztunk nemesített fajtákkal is, azonban ezek is annyira megtrikáltak a negyedik évre, hogy nem volt érdemes meghagyni őket. Hasonlóan állunk a többi évelő takarmánynövényvel is. Egyes üdöb talajainkon megterem a vöröshere is, de nem túlságosan jól érzi magát. Még a baltacim talán az egyetlen, amely elfogadható termést ad, de az sem mindenütt és minden évben.

Ezek az okok késztettek a következőkben ismertetendő kísérlet végrehajtására. Elgondolásom az volt, hogy mi lenne, ha a lucernát és a vörösheret füvekkel keverten vetném, valamint hogyan alakulna a helyzet, ha a lucernát és a vörösheret megfelelő füvekkel nem keverve, hanem váltakozó sorba vetném olyanformán, hogy minden első, harmadik, ötödik stb. sorba a lucernát vagy vörösheret, a páros sorokba pedig a füvet vetném. Így megfelelő növények csoportosításával hosszabb és rövidebb életű kaszálót nyerhetnék. A vörösheret olasz perjével (*Lolium italicum*), a lucernát magyar rozsnokkal (*Bromus inermis*) és réti komócsinnal (*Phleum pratense*) próbáltam ki. Kísérleteim célja volt megállapítani, hogy vidékünkön a heréfélek tiszta vetésben, vagy pedig füvekkel keverten, illetve váltakozó sorba vetve adnak-e jobb termést, növeli-e a lucerna gazdaságilag hasznosítható élettartalmát a keverék, illetve a váltakozó sorú vetés és végül, hogy nálunk a váltakozó sorú vetésnek amilyen sortávolság és magarány felel meg a legjobban.

A keverék vetés mellett szóló érveket a következőkben foglalhatom össze. Nálunk első és feltétlen előnye a keveréknek, hogy biztosabban sikerül, mint a tiszta vetés. A drága heremagvakból lényegesen kevesebbet vetünk, a hiányt fűmaggal pótoljuk, tehát a vetőmag kevesebbe kerül. A heréfélek és a füvek kölcsönösen támogatják egymást a táplálékanyag-kihasználásában és a növekedésben s így nagyobb

termést ígérnek. A szénakészítés is könnyebb lesz, mert a füvek víztartalma kisebb a herékénél, vékonyabb szálúak is, ezért gyorsabban száradnak. A lucernával kapcsolatban említett magyar rozsnok és réti komócsin évelő fű, tehát ha keverékben, vagy váltakozó sorokban vetem őket a lucernával, a keverék tovább kitartanak, mint a tiszta vetés.

Szántóföldi takarmánytermesztésre főkeveréket vagy tisztán vetett fűvet úgyiszólván alig használunk. Újabbban hallani néha az olasz és hollandi perjét ilyen célra ajánlani, ezek a hangok azonban még nem elég erősek és így kevés követőjük akad. Az Egyesült Államokban réti komócsint természetesen szántóföldi takarmánynak, Olaszországban viszont a kedvezőbb éghajlatú lombard síkságon jól beválik az olasz perje, amely ha nem kerül messzire az istállótrágyától és öntözhető területen termesztik, egy évad alatt 6-7 kaszálást is ad.

A külföldi irodalom számos kísérlet alapján foglalkozik a tiszta és keverék vetés táplálékanyag-kihasználásának kérdésével, különösen Angliában, Németországban és az Egyesült Államokban. Hazánk zöldmezőgazdái is élénk figyelemmel kísérik ezt a kérdést. Az eddigi vetésmódot azonban a lehetőség szerint mindig összekeverve juttatták a földre a magot. Így aztán a terebélyesebb, kezdetben is meglehetősen kényes heréfélek többé-kevésbé elnyomta az élelmes füfű. Különösen áll ez az olasz perje és vöröshere keverékére. A váltakozó sorú vetésnél ezek a nehézségek kiküszöbölődnek és minden növény megfelelő helyhez jut.

A magyaróvári M. Kir. Gazdasági Akadémia nagyon meszes, kavicsos altalajú, agyagos vályogtalajú növénytermesztési kísérleti területén mintegy öt éve foglalkozom a váltakozó sorú vetés kérdésével. Először csak vörösheret és olasz perjét vetettem 10, 20 és 30 cm sortávolságra olyképpen, hogy a páros sorokba olasz perje, a páratlanokba vöröshere jutott. A magvakat augusztus végén vettem el, mint ahogyan az alábbi táblázatokban szereplő összes növény is őszi vetésű. Hosszú tapasztalatunk ugyanis azt igazolja, hogy — ha ideje van kellőképpen megerősödni a vöröshere és lucernának — akkor nálunk nem kell fagyveszélytől tartani. Nem célom az olvasókat számsorokkal untatni, ezért csak a sortávolsági kísérlet eredményeiről számolok be. Eszerint a váltakozó sorú vetésre a mi viszonyaink közt a 20 cm sortávolság vált be legjobban. Keverék vetés esetén viszont ugyanazok a növények 12 cm sortávolsággal adtak jobb termést. E tapasztalatok alapján állítottam be kísérletemet 1934 őszén, amelynek 1936. évi eredményeit a táblázat viszonyzámai ismertetik. Alapul mindig a lucernaszéna termését vettem 100 egységnek. „Széna” címen az első kaszálás termés-eredményeit, „sarj” címen pedig az azévi összes többi termést foglaltam össze.

Mint az eredmények mutatják, kísérleti telepünkön a keverékvetés szénában és sarjában egyaránt többet termelt, mint a tiszta lucerna vagy vöröshere. Lényegesen jobb azonban a váltakozó sorú vetés eredménye. Nálunk a lucerna és a magyar rozsnok mint hosszabb ideig kitarló, a vöröshere és az olasz perje mint rövidebb ideig tartó takarmány vált be legjobban. A tisztán vetett füvek nem jók. Ami a kaszálások számát illeti, a lucerna négy, a keverék szintén négy kaszálást adott olyképpen, hogy még a vetés évében, ősszel le kellett vágni őket túlságos bujaságuk miatt. Kétségtelen, hogy ez a kedvező hosszú és meleg őszi eredménye, amire általában számítani nem lehet, bár az utóbbi években mindig hosszú, derűs és enyhe volt az őszi. Az arányszámok azonban az egy év alatt termelt szénamennyiségre vonatkoznak és ez a mi viszonyaink között mindenképpen több volt a keverékénél. De lássuk a négyévi szénatermés alakulását és az elgyomosodás mértékét.

A közölt táblázat a széna- és a sarjtermés arányszámait és a gyomok százalékát tünteti fel. Miután a lucerna szénatermése az összehasonlítás

Mindenféle gazdasági magvakat, fűmagvakat legmagasabb áron vásárol és vetőmagszükségletét legelőnyösebben

ellátja: **Mautkner Ödön**

Magtermező és Magkereskedelmi Részv.-Társ.

Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 33. szám

alapja, er
fel, jölle
gen gyer
az elgyom
dig több
százalék
mosan
mervü
magyar r
mint a tis
rozsnok a
hálózza be
— miután
hogy gépp
rá a mag
első évben
takozó sor
azzal a k
többet tere
a harmadik
nok minde
A lucerna
adatok ma
a negyedik
magyaróvá
fű és így k
A lucerna é
hető, mert

1. Lucerna
2. Lucerna
3. Lucerna
4. Lucerna
5. Lucerna
6. Magyar
7. Magyar
8. Réti kom
9. Réti kom
10. Vörösher
11. Vörösher
12. Vörösher
13. Olasz per
14. Olasz per

Lucerna gal
Lucerna és r
távolságra,
Lucerna és m
váltakozó
Lucerna és r
távolságra,
Lucerna és r
takozó sorú
Magyar rozsn
Magyar rozsn
Réti komócsin
Réti komócsin
Vö őshere gab
Vöröshere és o
volságra, ka
Vöröshere és o
takozó sorú
Olasz perje tis
ságra
Olasz perje 20

ifj. K
Buda

alapja, eredményeit mindenkor 100 egységnek vettem fel, jóllehet tiszta vetésben már a harmadik évben igen gyengén szerepelt. Élénkebben beszél azonban az elgyomosodás mértéke. Általában a sarjában mindig több volt a gyom, azonban a szénatermés gyomszázaléka is állandóan nő és a harmadik évtől rohamosan gyarapszik, ami feltétlen bizonyítéka a nagymérvű kiritkulásnak. A keverékvetésű lucerna és magyar rozsnok csak a második évtől terem többet, mint a tiszta lucerna. Ez érthető is, mert a magyar rozsnok a 2. évtől kezdve tarackosodik erősebben és hálózza be a területet. Ez a keverékvetés úgy történt — miután a magvak eltérő alakúak és nagyságúak —, hogy géppel elvetették a lucernát, majd kézzel szórtuk rá a magyar rozsnokot. Gyom úgyszólván csak az első évben akadt közte. Hasonlóan viselkedik a váltakozó sorba géppel vetett lucerna és magyar rozsnok azzal a különbséggel, hogy kezdetből fogva is jóval többet terem a tisztavetésű lucernánál. Gyomtartalma a harmadik évben pusztul ki, amikor a magyar rozsnok minden helyet elfoglal a káros növények elől.

A lucerna és réti komócsinra vonatkozó termésadatok majdnem teljesen azonosak, a gyomtartalom a negyedik év felé valamivel nagyobb, ami azzal magyarázható, hogy a réti komócsin nem tarackos fű és így kevésbé élelmes, mint a magyar rozsnok. A lucerna és a réti komócsin géppel egyszerre is vethető, mert magjuk nagyjában azonos alakú és nagy-

ságú. Tekintettel arra, hogy a komócsin bizonyos fokig igényes és üde talajon jobban terem, igen jó helyettesének gondolom a réti esenkeszt, ami bár szintén nem tarackos, de élő és igénytelenebb a komócsinnál. Termésmennyiség szempontjából pedig feltétlenül szintén megállja a helyét.

A fűvek önmagukban vetve semmiképpen sem mérkőzhetnek nálunk a lucerna terméseredményeivel. A vöröshere tiszta vetésben általában kevesebbet termelt és gyomosabb volt a lucernánál. Keverékben vagy váltakozó sorú vetésben azonban két évig többet termelt a lucernánál, sőt a váltakozó sorba vetett olasz perjés vöröshere még a harmadik évben is jelentős többletet mutat fel. Gyomtartalma is kevés.

Ami a vetés technikáját illeti, mint említettem, a lucerna és a réti komócsin minden további nélkül együtt vethető, mivel a magvak alakja, nagysága és alátakarási igénye körülbelül azonos. A lucerna és a magyar rozsnok keverékvetésére ez nem áll. A vöröshere és olasz perje együtt és géppel vethető. Mi a váltakozó sorú vetésnél először 40 cm sortávolságra állítottuk be a csoroszályakat és elvetettük a vörösheret. Majd ugyancsak 40 cm sortávolságra, de a here sorközébe elvetettük a fűvet. Bizonyára van jobb megoldás is, azonban nálunk ez a módszer jól bevált, pontos sortávolságot kaptunk és a vetőmagmennyiséget is jól be tudtuk állítani minden magnál. Kétségtelen, némi többletmunka adódik, azonban

ennek értéke bőven megterül a terméstitűben és a hosszabb élettartamban.

Hogy a keverék- vagy váltakozó sorú vetések nálunk minden esetben többet termettek, mint a tiszta vetésű lucerna, az azzal is magyarázható, hogy a nitrogénéhes fűvek a kevert állományban hozzájutottak a pillangósok által lekötött és a talajba diffundált nitrogénhez. Ahogyan a fűveknek jót tesz a pillangósok szomszédsága, ugyanez áll a foszforsav- és káliumtáplálás tekintetében a herefélékre. 20 cm sortávolság esetén, ha minden második sor pillangós, a herefélék nagy fejlődési területhez jutnak a föld felett és alatt is, és gyökérük könnyen és bőven hozzájut a pillangósok által kivánt táplálóanyagokhoz azokban a talajrétegekben is, amelyeket a fűvek gyökérzete a ritkább vetés miatt nem vesz túlságosan igénybe.

Fel lehetne azt is említeni, hogy a 20 cm sortávolság nagy területpoecskolás. Nem az, mert a fejlődési állapotban tartjuk és ez így jól megoldható. Ezenkívül legtöbbször már a vetés évében, de a második évre feltétlenül már teljesen belep a növényzet a sorközökbe annyira, hogy nemcsak kihasználatlan terület nincs, hanem a pillangósok és a fűvek egymást szorítják felfelé, aminek következtében kifogástalanul zsenge takarmányt kapunk.

Beleegészet sem a keverék, sem a váltakozó sorú vetés növényein nem tapasztaltam, pedig a kísérleti téren a herefélék jórésze lisztharmanos volt. L. Hiltner és G. Gentner*) úgy vélik, hogy olyan helyeken, ahol a hererák gyakori, ott a vörösheret ne tiszta, hanem keverékvetésben termesszük. Véleményük szerint a terjedés veszélye a sűrű sorú hereben jóval nagyobb, mint a fűsorokkal elválasztottakban.

Itt van aztán a hereuntság kérdése is. Ezt többek közt azzal magyarázzák, hogy a here gyökereiből bizonyos anyagok szivárognak a földbe, amelyek megszaporodva az anyanövény fejlődését teszik tönkre, vagy legalább is hátráltatják. Ezek az anyagok azonban más növényre nem károsak, annál kevésbé, mint a távolabbi rokonnövényről van szó. Ezzel a „mérgezési” elmélettel hozza Kaszner**) is kapcsolatba elgondolását, hogy a hasonló gyökerű növényeknek ez a mérgegyanyag jobban árt, mint az eltérő gyökereiknek. Ezzel is magyarázható a keverék vagy a váltakozó sorú vetések hosszabb élettartama. Újabbban sem vonjuk a hereuntság mérgezési elméletét kétségbe, csak más elgondolás alapján beszélnek róla. Az újabb elmélet abból indul ki, hogy a táplálóanyagigény és a táplálóanyagok felvétele különböző növényeknél más és más. Ha eltérő igényű növényeket vetünk együtt, akkor az egyik gyökere nem zavarja a másik munkáját, hanem egészen más anyagokat von ki a talajból, ami nem következhetik be, ha egyféle növényt vetünk. Ezért a keverékvetésben egy-egy növény gyökereinek táplálóanyagterülete jóval nagyobb, mintha csupa azonos fajtájú növény teremne a földön.

Előáll gyakran az az eset is, hogy a tiszta vetésű kultúrnövény éhezési jeleket mutat, míg ugyanazon a földön a keverék vetésűden fejlődik. Erre az lenne a valószínű magyarázat, hogy a különböző növények a talaj nitrogénforrásait igen eltérő módon hasznosítják, kálium- és foszforsavanyaguk sem azonos, mivel egyik növény inkább kationok, a másik inkább anionok alakjában veszi fel a táplálóanyagokat; kevert állományban tehát a talaj könnyebben megterthetja táplálóanyag-egyensúlyát, mint tiszta növényállomány esetén. A tiszta állomány egyoldalú táplálóanyagkivonását követni kell a visszapótlásnak, ha további termést akarunk, a másik oldalon, esetleges túltáplálás végül is káros lehet, különösen akkor, ha a talaj kolloidjai, ezek között is elsősorban a humusz, már nem bírja lekötöni a táplálóanyagot. A kolloidok mindaddig teljesítik lekötő-hatásukat, míg egyoldalúan telítve mincsenek ezekkel az anyagokkal. Ha azonban ez az eset beáll, jönnek a talajuntság jelei, át kell más kultúrnövényre térnünk, amely az előző növényre káros anyagokat fel bírja használni és ezáltal a talajban rendez állapotot teremt. A talajra rákényszerített egyfajta növényvel megaka-

*) L. Hiltner u. G. Gentner: „Einige Versuche und Beobachtungen über die Ursachen des Kleeerbses”. Praktische Blätter für Pflanzenbau u. Pflanzenschutz, 1912, 7, 75. o.
**) H. Kaszner: „Beobachtungen über die Bewürzelung der Kulturpflanzen bei Reinsaat und bei Mischsaat”. Öst. Agr. Ztg. 1911, 45. szám. H. Kaszner: „Versuche über Bodenmüdigkeit”. Verhandlungen der Gesellschaft deutschen Naturforscher u. Ärzte, Wien, 1913, I, 2.

Terméseredmények 1936-ban.

	Vetőmag kg/kat. hódra	Széna		Sarjút		A növények aránya a				Gyom a	
		arányszám	arányszám	százalék		százalék		szénában	sarjútban	szénában	sarjútban
				szénában	sarjútban	szénában	sarjútban				
1. Lucerna tisztán, gabonaszortávolságra	18	—	100	100	98	—	94	—	2	—	6-1
2. Lucerna és magyar rozsnok gabonaszortávolságra, keverék vetés	9	9	144	143	60	49	50	50	—	—	—
3. Lucerna és magyar rozsnok, 20 cm-es váltakozó sorba	5	8	174	190	69	36	57	39	4	1	—
4. Lucerna és r. komócsin, gabonaszortávolságra, keverékvetés	9	9	134	139	58	40	55	44	2	1	—
5. Lucerna és r. komócsin, 20 cm-es váltakozó sorba	5	4	155	137	57	43	57	43	10-1	—	—
6. Magyar rozsnok tisztán gabonaszortávolságra	—	18	69	72	—	94	—	97	6	3	—
7. Magyar rozsnok tisztán, 20 cm-es sortávolságra	—	12	60	55	—	90	—	93	10	7	—
8. Réti komócsin, gabonaszortávolságra	—	17	56	50	—	97	—	97	3	3	—
9. Réti komócsin, 20 cm-es sortávolságra	—	10	35	35	—	85	—	85	15	15	—
10. Vöröshere gabonaszortávolságra	18	—	92	80	—	90	—	88	10	12	—
11. Vöröshere és olasz perje, gabonaszortávolságra, keverékvetés	9	9	139	113	50	50	47	53	—	—	—
12. Vöröshere és olasz perje, 20 cm-es váltakozó sorba	5	4	167	148	60	40	60	40	—	—	—
13. Olasz perje, gabonaszortávolságra	16	—	68	57	93	—	84	—	7	16	—
14. Olasz perje 20 cm-es sortávolságra	10	—	59	35	90	—	87	—	10	13	—

A negyédi szénatermés alakulása és a gyomosodás mértéke.

	1935				1936				1937				1938			
	Széna	Gyom %	Sarjút	Gyom %	Széna	Gyom %	Sarjút	Gyom %	Széna	Gyom %	Sarjút	Gyom %	Széna	Gyom %	Sarjút	Gyom %
Lucerna gabonaszortávolságra	100	7-0	100	5-2	100	2-7	100	6-2	100	12-4	100	17-6	100	19-3	100	21-0
Lucerna és magyar rozsnok gabonaszortávolságra, keverék	95	0-7	90	0-7	144	—	143	—	149	—	140	—	178	—	152	—
Lucerna és magyar rozsnok 20 cm-es váltakozó sorba	112	1-9	121	2-7	174	4-0	190	1-3	193	0-2	217	2-2	207	—	212	—
Lucerna és réti komócsin gabonaszortávolságra, keverék	102	2-9	117	2-3	134	2-0	139	1-0	142	0-2	145	—	158	—	157	—
Lucerna és réti komócsin 20 cm-es váltakozó sorba	123	2-2	129	2-9	155	0-1	137	—	169	—	160	—	172	—	178	—
Magyar rozsnok tisztán	27	7-9	24	7-7	69	6-0	72	3-0	80	3-4	71	3-0	98	—	92	—
Magyar rozsnok 20 cm-es sorba	20	12-2	14	12-9	66	10	65	7	59	3-3	62	4-1	77	4-4	79	4
Réti komócsin gabonaszortávolságra	20	13-0	18	13-0	56	3-0	50	3-0	59	4-2	50	4-1	63	4-9	65	5-4
Réti komócsin 20 cm-re	18	7-1	16	7-0	35	15-0	35	15-0	36	9-6	26	9-4	48	9-0	43	10-0
Vöröshere gabonaszortávolságra	100	2-7	38	4-9	92	10-0	60	12-0	—	—	—	—	—	—	—	—
Vöröshere és olasz perje gabonaszortávolságra, keverék	127	0-4	129	0-6	139	—	113	—	90	—	93	—	—	—	—	—
Vöröshere és olasz perje 20 cm-es váltakozó sorba	153	0-1	154	0-4	167	—	148	—	109	—	94	—	—	—	—	—
Olasz perje tisztán, gabonaszortávolságra	74	2-9	54	4-6	68	7-0	57	16-0	52	5-9	24	5-7	—	—	—	—
Olasz perje 20 cm-es sorba	61	6-3	59	7-7	56	10-0	32	13-0	19	9-3	18	9-0	—	—	—	—

ifj. Kovásznay István gabonabizományos, okleveles gazda

gabona, termés, mag, erőtakarmányok vétel, eladás — értékesítés, beszerzés
M. Kir. olaszajtóló ürem „Antiricin” vezérképviselő. Honvéd kincstári bizomány

Budapest, V., Széchenyi-utca 1. Telefon: 128-097, 120-922

Sürgönycim: KOVAN Budapest. Folyószámlák: Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Nádor-utcai fiók, Angol-Magyar Bank gr. Tisza István-utcai fiók. M. Kir. postatakarékpénztári csekkzámla: 51,272

dályozzuk az előbb említett kieserőldési folyamatokat és megnehezítjük a helyzetet a talajhoz nem illő trágyázással (műtrágyázással).

A keverék, illetve váltakozó sorú vetés ezeket a hátrányokat a legegyszerűbb módon küszöböli ki, ezért van az, hogy ugyanakkor, amikor a tiszta vetésű lucernának már ritka és egészségtelen szűz volt, a keverék és váltakozó sorú vetéseink kifogástalanul üdén és egészségesen fejlődtek.

Céлом, mint a bevezető részben is említettem, nem azt propagálni a fentiekkel, hogy mélyrétegi és kilyáló heretermő talajon keverjük fővekké a pillangósokat, hanem igenis az, hogy ott, ahol a talaj vagy éghajlat mostohasága miatt csak rövidéletű és kevés takarmányt kaphatunk, nem árt, ha ezt az eljárást is megpróbáljuk. Ha kis területen végezzük a kísérletet, érzékeny veszteség nem érhet, ha pedig bevállaljuk a próbánk, takarmánytermésünk jelentősen emelkedik.

TAKARMÁNYOZÁS ÉS ÁLLATELETAN.

Rovatvezető: Weiser István dr.

"A savanyításra szánt takarmány aprítása.

Írta: Márkus József dr.

Sokszor hallhattuk már emlegetni, hogy a kevés veszteséggel járó savanyítás egyik legfőbb feltétele a takarmány aprítása. Valójában miért is olyan fontos az aprítás és hogyan végezzük célszerűen? Vizsgáljuk meg e kérdést közelebbről.

Nem szorul magyarázatra, hogy az aprított takarmányt tömöttre lehet taposni, mint a szecskázatot s így jobban ki lehet szorítani belőle a levegőt. Pedig ez igen jelentős dolog! Különösen a vastagszárú és hűsösabb növényeket, tehát a kukoricát, a kukoricacsalamádét, a leveles répafejet és a kukoricaszárat aprítatlanul igen lazán bírnák csak betölteni. A savanyítóba így kevesebb takarmány férne, a takarmánysavanyító befogadóképessége tehát nem volna kellőképpen kihasználva.

Tudjuk, hogy a savanyítóba rakott növény sejlei tag jó ideig lélegeznek. Mindaddig, amíg a légzéshez szükséges levegőt végkép el nem fogyasztották. Ha tehát nagyobb rések maradtak a takarmányban, akkor a légzés tovább tart, ha kisebbek, akkor előbb végeződik a folyamatnak. Igaz ugyan, hogy a lélegzés folyamán keletkező széndioxid (CO₂) teljessen kitölti az annakelőtte levegővel telt réseket, de ha később valamilyen módon újra levegő juthat a hézagokba, a különböző penészfajták, coetsavbaktériumok stb. gyors elszaporodását már misem bírja megátolni s a takarmány megromlik. A takarmány felaprítása fontos tehát a levegő minél tökéletesebb kiszorítása és a savanyító befogadóképességének minél jobb kihasználása végett! Van azonban ennél komolyabb oka is.

A savanyításban olyan jelentős tájsavbaktériumok táplálékanyaga a sejtekből kiszabaduló sejtnedvben, a takarmányleben oldott cukor. A sejtfalakon belüli lévő, az ép sejtekbe zárt cukorhoz a baktériumok nem bírnak könnyen hozzáférni, ha tehát már a kezdeti, az erjedés legdöntőbb időszakában biztosítani akarjuk, hogy a baktériumok kellő mennyiségű táplálékanyagra leljenek, elő kell segítenünk a léképződést! Határozott módon a sejtek szétroncsolása révén érhetjük ezt el, tehát szecskázás, tépés, pépesítés, zizás, általában aprítás útján.

A mondottak átgondolása után aligha fogunk aprítatlan állapotban savanyítani, más kérdés azonban, hogy hogyan végezzük az aprítást. Szecskázuk-e, tépjük-e fel, vagy zúzzuk-e péppé a savanyítóba szánt anyagot? Kétségtelen, hogy akinek jó szecskavágója van, az szecskázni fog, akinek pedig jó a szártépeje, az azzal tépi fel a csalamádét, a kapás-csalamádét, a kukoricaszárát stb. De ha így áll is a dolog, akkor is szükséges, hogy az általános irányelveket e téren is leszögezzük.

Az aprítás követelményeinek legeszményibb módon pépesítéssel lehetne eléget. A léképződést ugyanis pépesítés útján mozdíthatnánk elő a leghatásosabban, ezenkívül az ilyen finomra zúzott takarmányt olyan tömöttre bírnák taposni, hogy közte ügyszólván nem is maradnának levegővel telt hézagok. Az alacsony hőfokú tejsavas erjedés feltételeinek tehát ilyen módon felelhetnek meg a legtökéletesebben.

Ruschmann kísérleti célokra csillagfürt-, takarmányrépalevel- és szeradellapépet savanyított s igen kedvező eredményekről számolt be. A pépesített takarmányok színe, szaga és szöveti szerkezetére 20 heti savanyítás után is olyanok voltak, mintha csak az imént zúzták volna őket szét. Azaz inkább az eredeti nyers anyagra emlékeztettek, mintsem savanyítottakra. Takarmányainak — csekély savtartalom mellett — viszonylag alacsony volt a pH-juk, amiből az következik, hogy az eltartást feltétlenül biztosító #1-43 körüli hidrogénion-koncentráció eléréséig csak kevés szénhidrát használdott el tejsavtermelésre. Takarmányépépek savanyításakor tehát a legkisebb mértékre esőkennek nemcsak a légzési, hanem a baktériumok okta erjedési veszteségei is. Ruschmann bakteriológiai vizsgálatai szerint a pépekben ügyszólván tiszta tejsavas erjedés ment végbe. A tejsavbaktériumok — nyilván gyors elszaporodásuk révén — minden más baktériumfaj életműködését megbénították, így azok csaknem teljesen hiányoztak a vizsgálati anyagból. A savanyítási feltételek valóban igen kedvezőek, ezért feltételezhető, hogy pépesítés még a fehérjében dús és földes, tehát aránylag nehezen savanyítható takarmányok is jobb eredménnyel savanyodnak. Vizsgálatra szorul azonban, hogy a takarmányok e finom feltárással milyen mértékben lesz kiküszöbölhető a különböző erjedést segítő vagy konzerváló anyagok (cukor, melasz, sav stb.) használata.

A pépesítésnek további előnyei is vannak még. Minél finomabbra történt ugyanis az aprítás, annál alaposabban lehet az egymással érjeszteni szánt, eltérő felelőre- és szénhidrát-tartalmú takarmányokat elegyíteni egymással. Az ilyen finomra zúzott takarmányt már a berakáskor igen tömöttre lehet taposni. Későbbi nagyobbfokú süllyedésére tehát nem kell számítanunk. Felesleges lesz ilyenformán a berakáskor toldaleket helyezni a savanyítóba vagy később utánaölni a savanyítót.

A múlt esztendőben „Vitaminator” néven nálunk is forgalomba került egy hazai tervezésű pépesítő, nagyobb elterjedtségre azonban — tudomásom szerint — nem tett szert. Ismerve a pépesítés előnyeit, felvetődik a kérdés, hogy mi lehetett az elterjedés akadályai?

A pépesítő alapos munkát végez, éppen ezért aránylag — nagy hajtóerőszükséglete ellenére is — különösen rostosabb növények esetében, kisiny a munkateljesítménye. Az említett gép a közölt adatok szerint óránként 10 q lucernát bírt péppé zúzni. Ez azt jelenti, hogy egy 4,5 m átmérőjű és 5 m mély, hengeralakú, tehát kb. 79,5 m³ űrtartalmú savanyító megtöltése 70—75 munkaórát, vagyis 5—6 napot venne igénybe. Ha figyelembe vesszük, hogy az ilyen finomra roncsolt anyag milyen rendkívül könnyen indul bomlásnak, be kell látnunk, hogy nagyobb gazdaságokban ilyen kis teljesítményű gép birtokában ésszerű módon nem lehet szó a takarmányok pépesítéséről. A nagyobb üzemekben tehát a viszonylag kisiny teljesítmény, a kisebb gazdaságokban pedig a nagy hajtóerőszükséglet vet gátat a pépesítő elterjedésének. Amíg ugyanis az ismertebb szecskavágók erőszükséglete 2—3 HP, addig a hasonló teljesítményű

pépesítő kereken tízszer akkora. Mindezeket felül ne feledjük, hogy nem mindent lehet, jóképp pedig nem mindent érdemes pépesíteni. A répafelek és a nyers burgonya pépesítésekor nagyon sok anyag pocskelőldnek el s ezeket, valamint a kellő mennyiségű cukrot tartalmazó kukoricát és kukoricacsalamádét, különben is megokolatlan lenne péppé zúzni, mert az előzők szecskázva, az utóbbiak pedig szecskázva vagy tépve egyaránt kitűnő eredménnyel savanyodnak, ha különben a savanyításra a tebbi adottságok is megfelelőek. A pépesítés legfőként a pillangósok savanyításakor jöhetne szóba. De ekkor a többi takarmány számára külön tartunk még szecskavágót?!

A további aprítási módok közül egyes takarmányoknál feltétlenül megfelelőbb a tépés, mint a szecskázás. Itt elsősorban a kukoricára, a kukoricaszárra, a napraforgó- és kukoricacsalamádéra gondolok. Előnyösebb a tépés, mert szaporább, tehát olcsóbb munka. Már pedig a tépést takarmány szárrészel is — noha hosszabbak — meg vannak zúzva, tördelve, a lé tehát kiszabadulhat belőlük. Merevségüket pedig elvesztették, így a jó taposásnak sincsen akadályai. A nössz szárrészeknek pedig komoly előnyük van. Nevezetesen az ilyen tépést takarmányt jobban meg kell rágnia, jobban be kell nyálaznia az állatnak, a benne lévő táplálékanyagokat tehát jobban megemészt. Az apróra szecskázott takarmányt ellenben kevés rágás után, rendszerint hirtelen nyeli le az állat. Egyébként ugyanez állna a pépesített takarmányra is, ha azt is nem szecskázott szálalással és abrakkal keverve etetnénk.

A répafeleket, a leveles répafejet és a nyers burgonyát savanyítás előtt mindig szecskázni kell. A gözölt burgonyát pedig aprítatlanul visszük a savanyítóba s ott zúzzuk szét. Különböző cukortartalmú takarmányok (pl. vöröshere és csalamádé) együttes savanyításakor — bármelyik aprítási módot választjuk is — lehetetlen együtt történnék a kétféle anyag aprítása, ugyanis így tudjuk a legegyszerűbb módon és külön munka nélkül biztosítani a megfelelően egyenletes keverést.

Fontos még az aprítással kapcsolatban, hogy az aprítógép teljesítménye összehangban legyen savanyítóink nagyságával. Ha nagy savanyítóhoz kisiny gépet vásárolunk, akkor nagyon soká elhúzódik a töltési munka, ami a savanyításra egyáltalán nem előnyös; ellenkező esetben pedig, vagyis ha kicsi savanyítókat akarunk nagyteljesítményű géppel folytonos üzemben megöltetni, akkor a taposás nem lesz megfelelő. Ha ugyanis kellő számú taposót küldünk a savanyítóba, akkor egymástól nem tudnak mozogni, főként pedig a betöltött anyag egyenletes elterjedése ütközik majd a sok taposó miatti nehézségre. Kevés ember pedig lazán hagyja maga alatt a szorán ömlő takarmányt. Irányadó lehet ez: az aprítógép teljesítménye akkora legyen, hogy 1—1 savanyítónál 1/2—1, legfeljebb 1 1/2 nap alatt megöltse. Helytelen ezek szerint olyan gépet használni, amely 1/2 nappal rövidebb, vagy 1 1/2 nappal hosszabb idő alatt tölti meg a savanyítót.

MEZŐGAZDASÁGI ÜZEM ÉS SZÁMTARTÁS.

Rovatvezető: Ormándy János dr.

A szakértő testületek alakítására vonatkozó törvényes rendelkezések jelentősége.

Az igazságügyi kormány az utóbbi évek alatt törvényes rendelkezések és intézmények létrehozásával elismerésre méltóan törekszik arra, hogy a bíróságok a jövedelmezőség, a vagyon és a kárértékek

A JÓ GAZDA
TAKARÉKOS
TAKARMÁNYA

a Mezőgazdánál előnyösen vásárolt
**LOHERE-LUCERNA
ÉS TAKARMÁNYRÉPA** magból terem!

Megrendelhető: Budapest, V., Alkotmány-utca 29. Telefon: 111-236

Kirendeltségek:

Debrecen
Győr
Komárom
Lepsény
Mátészalka
Nyiregyháza
Szolnok
Szombathely

Kanadai nyár-, dió- és egyéb kemény rönköket és puha lombfa-

legmagasabb áron vásárol
POLLÁK JENŐ
FORNÉR- ÉS FATERMELO
ÚJPEST
Király-utca 68.

Közvetítők díjaztatnak.

megállapít
és helytal
Ezt a
1938. évi
testületek
vény mega
tatott kiva
Az idéz
Műszaki T
műszaki,
nek a fele
ügyi Or
Mindk
1. Az
ményt adn
kezés ter
déseken;
2. felül
lyeket a b
szerint a t
3. kivét
adni.
E három
ügyi Tanács
az összes z
alkalmaztat
megadása k
Nagy a
a szempont
az érvényes
szakkérdése
gokban szak
tanácsok kö
Sürgeti
körülmeny i
szövevényess
állandóan sz
tabbak, elin
alaposabb sz
ságunknak p
terhelése felt
érték munká
vonását.

Az ismert
tehát attól f
szakértők mi
járó feladatai
talatok azt is
telnek elism
ezideig nem
lemmel, gyak
lességtudással
A szakért
hogy a szakér
nem volt olya
az oda nem v
szakértőség é
állításá óta a
méltóan érvény
A polgári
és szakszemp
akkor remélh
ságyügyi Műsz
illetve életre
azaz rendelet
feltételeit.

A szabályo
gazdasági sza
szakok szerin
szaki és keres
csak a szakmá
abból az ala
nem mestere,
fel fogásnak,
denki ért. En
tatása lesz hiva
sági Tanácsnak
Meggyőződe
működést csak
már érvényben
kezesek kibocs
lyek a szakért
ha mind a műsz
delmi szakértők
tartatják; ha
működésüket a
szakértők e
magán- és bünt
hatók.

Az említett
szakértők alka
lehetővé, hogy
getlen és kellő

Az említett
szakértők alka
lehetővé, hogy
getlen és kellő

Az említett
szakértők alka
lehetővé, hogy
getlen és kellő

Az említett
szakértők alka
lehetővé, hogy
getlen és kellő

Az említett
szakértők alka
lehetővé, hogy
getlen és kellő

Az említett
szakértők alka
lehetővé, hogy
getlen és kellő

Az említett
szakértők alka
lehetővé, hogy
getlen és kellő

Az említett
szakértők alka
lehetővé, hogy
getlen és kellő

B
Beszerezh

megállapításáról szóló perekben minél igazságosabb és helytállóbb ítéletet hozhassanak.

Ezt a nagyértékű célt szolgálja többek között az 1938. évi X. törvénycikk 2. szakaszának a szakértőtestületek alakítására vonatkozó rendelkezése is. E törvény megalkotásával az OMGE egyik sokszor hangoztatott kívánása teljesült.

Az idézett törvénycikk intézkedik az Igazságügyi Műszaki Tanács és Igazságügyi Gazdasági Tanács műszaki, illetve gazdasági szakértőkből álló testületének a feállításáról, a régibb idő óta működő Igazságügyi Orvosi Tanácséhoz hasonló szervezettel.

Mindkét felállítandó tanács feladata:

1. Az igazságügyminiszter felhívására szakvéleményt adni az igazságügyi kormány és a törvénykezés terén felmerülő műszaki, illetve gazdasági kérdésekben;

2. felülvizsgálni azokat a szakvéleményeket, amelyeket a bíróságok, az arra nézve irányadó szabályok szerint a tanács elé terjesztenek;

3. kivételes esetekben közvetlen szakvéleményt adni.

E három pontban felsoroltak szerint az Igazságügyi Tanács irányítóan működhetik a jövőben közre az összes szakértők és könyvvizsgálók minősítése, alkalmaztatása, de legfőképpen a szakvélemények megadása körül.

Nagy a jelentősége a tanács felállításának abból a szempontból is, hogy remény van a szaktudásnak az érvényesülésére, a törvényhozás terén felmerülő szakkérdések megoldása körül is. A nyugati országokban szakkérdések megoldása az arra rendelt szaktanácsok közbejötté nélkül elképzelhetetlen.

Sűrgeti a szakszempontok érvényesülését az a körülmény is, hogy a gazdasági életünk mindinkább szövevényessé válik. Az igazságot keresők száma állandóan szaporodik, peres ügyek egyre bonyolultabbak, elintézésük nehezebb és mindig több és alaposabb szakismeretet igényel. Ezenkívül a bíróságunknak peres ügyekkel való túlságos mérvű megterhelése feltétlenül megköveteli a jövőben a szakértők munkájának nagyobb és nagyobb mérvű bevonását.

Az ismertetett törvény kitűzött céljának elérése tehát attól függ, hogy a bíróságok által alkalmazott szakértők milyen mértékben lesznek hivatásukkal járó feladataikat. Az eddig ismert nagyszámú tapasztalatok azt igazolják, hogy jelentékeny számú kivételnek elismerés jár ugyan, a nagy többség azonban ezideig nem rendelkezett sem a szükséges szakértelemmel, gyakorlati tapasztalattal, sem elegendő kötelességtudással.

A szakértők mentesítésére az is megállapítható, hogy a szakértők minősítése és alkalmaztatása idáig nem volt olyan feltételekhez kötve, amely alapján az oda nem válok kizárhatók lettek volna. Az orvosi szakértőség éppen az Igazságügyi Orvosi Tanács felállítására az igazságügyi szolgálatára terén dícséretre méltóan érvényesül.

A polgári perekben a bíróságok tehermentesítése és szakszempontból is igazságos ítéletek hozása, csak akkor remélhető, ha az igazságügyi kormány az Igazságügyi Műszaki és Gazdasági Tanács megalkotása, illetve életre hívása után egy lépéssel tovább megy, azaz rendelettel szabályozza a szakértőségvállalás feltételeit.

A szabályozásnál a legelső feltétel az, hogy a gazdasági szakértők alkalmaztatásának lehetősége szakok szerint csoportosítottan mezőgazdasági, műszaki és kereskedelmi szakértőkre. Minden szakértő csak a szakmájába vágó szakértőségre vállalkozhatik, abból az alapigazságból kiindulva, hogy „ki minek nem mestere, hohétra annak”. El kell tűnni annak a felfogásnak, hogy mezőgazdasági szakügyekhez mindenki ért. Ennek az általános nézetnek a megváltoztatása lesz hivatása az Igazságügyi Műszaki és Gazdasági Tanácsnak.

Meggyőződésünk szerint a tanács eredményes működését csak akkor fejthet ki, ha lehetővé válik a már érvényben levő törvények alapján olyan rendelkezések kibocsátása és intézkedések megtétele, amelyek a szakértőséget megfelelő minősítéshez kötik; ha mind a műszaki, mind a mezőgazdasági és kereskedelmi szakértők munkásságát állandó ellenőrzés alatt tartatják; ha a peres felek befolyásától függetlenül működésüket biztosítják. Végeredményben, ha a szakértők e működésükből kifolyóan fegyelmileg magán- és büntetőjogilag is felelősségre lesznek vonhatók.

Az említetteket alátámaszthatjuk azzal, hogy a szakértők alkalmazásának mai módjai nem teszik lehetővé, hogy valóban szakképzett, anyagilag független és kellő gyakorlati ismeretekkel is rendelkező

szakértők alkalmaztassanak még nagyértékű perek során is. Még ritkábban állnak rendelkezésre olyan szakértők, akik a perek anyagi vonatkozásait úgy legyenek képesek a bíróság elé előkészíteni, hogy abból a bíróság a jövedelem-, kár- és vagyonérték szempontjából minden kétséget kizárva, igazságos ítéletet hozhasson.

Bizonyos pertárgy-értékhatáron felül feltétlenül szükséges, hogy a szakértőség vállalása minősítéshez legyen kötve, ilyen értékű pereknél csak megfelelő minősítésű szakértők legyenek alkalmazhatók.

Feltétlenül szükséges, hogy a minősített szakértőket működésük alatt arra alkalmas szervek állandóan ellenőrizzék. Ha a szakértő tudja azt, hogy minden ténykedése és annak eredménye állandóan mérlegre kerül, minden tudásával arra törekszik, hogy működése kifogás alá ne essék, hanem munkája méltánylásban, elismerésben részesülhessen.

Szilárd meggyőződésünk, hogy ha a szakértők és könyvvizsgálók alkalmaztatása meghatározott pertárgy-érték felül bizonyos előképzettséghez lesz kötve, ha több évi gyakorlati tapasztalattal és tudással rendelkező szakértőket alkalmaznak, ha működésükért esetleg fegyelmi vagy büntető-, sőt vagyonjogi felelősségre is vonhatók lesznek, sokkal alaposabban, lelkiismeretesebben fognak kötelességükkel járó feladataikat megvalósítani, mint eddig; bíróságaink pedig vagyonértéki perekben könnyebben és megbízhatóbban ítélezhetnek.

Ormándy János dr.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Adóztathatók-e a tanyaírtokosok lakóházai?

Kérdés. Egyes gazdasági egyesületek — vélt sérelmek alapján — panaszt emelnek, hogy a bérbeadott tanyaírtokosok lakóházai után még visszatérően is házádot vetnek ki és hogy a tanyaírtokosok — 60 pengő haszonérték után — házádot válsajtják, pedig ezek voltaképpen gazdasági épületek és mint ilyenek, értékük a földírtok értékeiben már bennfoglaltatik. Kérem, hogy ebben a tárgyban szakszerű felvilágosítást adni szíveskedjék.

Sz.

Felelet. A ma hatályos jogszabályok értelmében a tanyaírtokosok lakóházait házádotól meg kell róni. Hazai adótörvényeink szerint valamennyi vagyontárgyunk egy hozadékú adóval érintve kell lennie. Mivel pedig a gazdasági épületek és cselédházak fogalmi körébe — amelyek, mint a föld alkotórészei a földadó terhére viselik — a tanyaírtokosok lakóházai is beletartoznak, emellett ezek az épületek a házádotörvény gazdasági épületek alatt kizáróan a mező- és erdőgazdasági folytatására szükséges, emberi lakásul nem használható és az illető földírtok alkotórészeül szolgáló azokat az épületeket érti, amelyek az adóterhelésüknek megfelelően használnak. Vagyis a házádot alól való mentesség jogcíme csak addig van meg, amíg ezeket az épületeket, mint a földírtok alkotórészeit rendeltetésüknek megfelelően használják. Ha tehát a rendeltetésüktől elvonják, vagy a földírtoktól elkülönítve bármely célra bérbeadják, az épületek adóköteleseké válnak. Következésképpen a földírtokkal együtt bérbeadott gazdasági épületek bérbeadás esetében is állandóan adómentesek maradnak.

Figyelemmel volt azonban a törvényalkotó arra, hogy a kizáróan mezőgazdasággal foglalkozó házbirtokosok tanyaírtokosok után méltányos elbánásban részesüljenek. Eszerint annál a mezőgazdánál, aki gazdaságának helyes vezetése céljából több épületet kénytelen fenntartani, tanyaírtokosok haszonértékét csak a használati időnek megfelelő arányban lehet megállapítani, de legalább is az egész évi haszonérték felében. A bíróság állandó joggyakorlata is az, hogy a kedvezmény nem a községben lévő, hanem a mezőgazdaság területén emelt házat illeti, mert ezt az utóbbit kénytelen az adózó a helyes gazdálkodás érdekében a községben lévő házában kívül fenntartani.

(Lásd: a H. H. Ö. 2. § (1) bekezdés C) pont, Ut. (1) és (4) bekezdését, a 4. § (2) bekezdés 1. pontját és a 9. § (5) bekezdés és Ut. (1) és (2) bekezdését, valamint a 22,724/1930. P. számú ítéletet.) K—e.

Törvények és rendeletek.

Rovatvezető: Mutschenbacher Emili dr.

A nyers-szesz beváltási árának újabb megállapítása.

A folyó hó 21-én kiadott 164,000. sz. pénzügyminiszteri rendelet részben módosítja a folyó évi 132,400. sz. pénzügyminiszteri rendelet intézkedését, amennyiben a mezőgazdasági szeszfeldolgozásban az 1939/40. termelési időszakban termelt nyers-szesz beváltási árát további rendelkezésig a következőképpen állapítja meg:

1. 130 hl-ig terjedő termelés után a diffúziós eljárással termelt szesz beváltási ára abszolút hl-enként 52-50 P, a nem diffúziós eljárással burgonyából, répából és egyéb nem lisztes, valamint vegyes anyagokból előállított szesz beváltási ára 54-50 P, a rozsból, kukoracsból, búzából és egyéb lisztes anyagokból előállított szesz ára pedig 64-50 P abszolút hl-enként.

2. A 130—660 hl-ig terjedő termelés után a diffúziós eljárással termelt szesz beváltási ára ugyancsak 52-50 P, a nem diffúziós eljárással, nem lisztes, valamint vegyes anyagokból termelt szeszért 59— P, a lisztes anyagokból termelt szeszé pedig 69— P abszolút hl-enként.

3. A 660 hl-en felüli termelés után a diffúziós eljárással termelt szesz beváltási ára ugyancsak 52-50 P, a nem diffúziós eljárással, nem lisztes és vegyes anyagokból termelt szeszé 60— P, a lisztes anyagokból termelt szeszé pedig 70— P abszolút hl-enként.

Egyebekben a 132,400. sz. pénzügyminiszteri rendelet rendelkezéseivel változatlanul érvényben maradnak.

A „rákszem” kereskedelmi forgalmának eltiltása.

Sokak előtt rejtélyesen hangzik a kereskedelmiügyi és közlekedésügyi miniszternek a hivatalos lapban folyó hó 16-án megjelent és december hó 15-én hatályba lépő 78,830. számú rendelete, amely kimondja, hogy iparos vagy kereskedő természetes és mesterséges rákszem (lapis calciorum) üzletében raktáron nem tarthat és forgalomba nem hozhat. A szobanforgó rákszem a folyami rákok gyomrában található, szemleformájú, 4—10 mm átmérőjű mésztestecske. A régi időkben a porrázórt rákszemet gyomorség ellen házigyógy-szer gyanánt használták. Sokkal károsabb azonban az a némely vidéken elterjedt népies babona, hogy a rákszemmel lehet az emberi szembe esett idegen testeket legkönnyebben eltávolítani. E célból a rákszem a szemhéj alá szoktak tolni, s ez bizony gyakran súlyos szembajokat okoz. Hogy a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter sok ügyes-bajos dolga és gondja között idét talált az e káros babona ellen való küzdelem felvételére, mindenesetre elismerést érdemel.

Újabb rendelet a „rákszem” ellen.

Fentebb ismertetett a kereskedelem és közlekedésügyi miniszternek az ú. n. rákszem (Lapis calciorum) kereskedelmi forgalmának betiltására vonatkozó rendeletét. Ezt követően a hivatalos lap folyó hó 19-én a belügyminiszter 185,237. sz. rendeletét közölte, amely kimondja, hogy realjogú, személyjogú, fiók- és házi gyógyszerárban természetes vagy mesterséges rákszem készletben tartani és forgalomba hozni folyó hó 26-tól kezdve tilos. Mint megírta, a rákszem az emberi szembe került idegen testek eltávolítására használt kuruzsló-szer, amellyel már sok veszedelmes fertőzést okoztak, nagyon helyes tehát, ha a hatóság végre erélyesen kifizra a rákszemhez fűződő babonát és az egész vonalon megszünteti a veszedelmes kuruzsló-szer forgalmát.

A mezőgazdasági és erdészeti építkezéseinek mentesítése a betegségi biztosítási kötelezettség alól.

A 972. sz. belügyminiszteri rendelet kimondja, hogy a mezőgazdaság, az erdei termelők, az állattenyésztés, a halászat, a kert- és szőlőművelés, a selymesítés, illetve a méhészet körében házádot végzett és az 1927. évi XXI. t.-c. 2. §-a alapján betegségi biztosítási kötelezettség alá nem eső kisebb építkezéseknek azok az építkezések tekintendők, amelyeknél elemi erővel hajtott gépet, vagy gőzkazánt számottevő építési tényezőül nem használnak és tíznél több munkavállalót rendszerint nem foglalkoztatnak, vagy amelyeknél elemi erővel hajtott gépet vagy gőzkazánt számottevő építési tényezőül használnak ugyan, de ötnél több munkavállalót rendszerint nem foglalkoztatnak. Megjegyzendő, hogy a munkavállalók számára nem számíthatók be az építési szolgálatában álló azok a gazdasági szegődényes iparosok, akik az 1907. évi XLV. t.-c. 1. §-a értelmében gazdasági cselédnek tekintendők. Ez a rendelet folyó hó 20-án lépett érvényben.

Decemberi búzakamatkules.

A Pénzügyminiszteri Központ az 1923. évi XXVII. t.-c. 1. §-a alapján közhírré tette, hogy a búzázalagtelekben folyósított és búzártekre szóló kölcsönök törlesztő részleteinek befizetésénél és a búzázalagtelek kamatszelveinek beváltásánál folyó évi december havára átszámítási kules gyanánt 1 q búzát 19-71 aranypengővel kell értékelni.

Új 50 filleres pénzérmék.

A pénzügyminiszter 161,302. sz. alatt elrendelte 3 millió darab 50 filleres váltópénzérmék 15 millió pengő névértékben való veretését. A pénzügyminiszternek 50 millió pengő névértékű váltópénzérme veretésére léven felhatalmazása, a mostani rendelet végrehajtása után még fennmaradó 875 millió pengő névértékű meanyiség terhére verendő nem nemesfém pénzérmék megosztását újabb rendelet fogja szabályozni.

Az Állandó Dohánytermelési Szaktanács kiegészítése.

A 10,300. M. E. számú kormányrendelet hazai dohánytermelésünknek a felvidéki és kárpátaljai területek visszatartásával kapcsolatos megnövekedésére való tekintettel, az 1928-ban megszervezett Állandó Dohánytermelési Szaktanácsot két taggal egészíti ki oly módon, hogy az Országos Mezőgazdasági Kamara által a Szaktanács rendes tagjaivá való kinevezés céljából kijelölendő kiküldöttök száma 3-ra emel fel az eddigi kettőből, továbbá, a Szaktanácsnak hivatalból való tagjai közé felveszi a m. kir. Dohányjövődéki Központ igazgatójának állandó helyettesét is.

BIODIT D-vitamin takarmánypótszer 2520

Évek óta kipróbált, garantáltan 150.000 n. egység D-vitamint tartalmaz. Olcsó, gazdaságos.

Beszerezhető: Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-utca 29. és vidéki kirendeltségeinél.

mag melegágyi elvetésétől kezdve annak kiültetése, megmunkálása, ápolása ügyszólván csak kézi munkát igényel, nem szólva a termés betakarításáról, annak feldolgozásáról, amely munkát sokszor munkásoknak ad kenyeret akkor, amikor más mezőgazdasági munka már alig van. Az 1938. termelési év folyamán mintegy 6200 termelő foglalkozott a dohánytermeléssel, akiknek jelentős része kistermelő és akiknek kívül mintegy 8000 dohánykertész és velük együtt mintegy 42.000 dohánykertész-családtag van érdekelve a termelésben. (Puskás Károly dr. adatai 1932-ből). A dohánytermelés jövedelmezősége így nemcsak a nagyobb termelőket és több ezer kistermelőt érinti, de lételemét veszélyezteti annak a sok ezer dohánykertész-családnak, akiknek fő jövedelmi forrása a dohánytermelés s akiknek élete erre van alapítva. Ebben rejlik a magyar dohánytermelés óriási szociális jelentősége.

Elvitathatatlan és számadatokkal igazolható, hogy a mezőgazdasági termelés költsége a termelés minden ágában jelentősen megnövekedett. Ez bizonyos mértékig kifejezésre is jutott a termelvények árának utóbbi időben észlelt kisebb-nagyobb mérvű emelkedésében. Ennek a jelenségnek természetesen mezőgazdasági termelésünk minden ágában, így a dohánytermelésben is kifejezésre kell jutnia. Ennek jelentősége van azért, mert ha a mezőgazdasági termelés valamelyik üzemágában a termelési költségek emelkedése, vagy más okok folytán a ráfizetés jelei mutatkoznak, a gazda a termelés átállításával segíthet magán; de míg tehát a dohánytermelő gazda, akinek jelentős tőkéi vannak a dohánytermelésbe fektetve, vagy az erre használt homokos talajon mást nem tud termelni s ebből folyóan a termelés átállítása igen sok nehézségbe ütközik, vagy egyáltalán lehetetlen? Ha pedig a mutatózó ráfizetés folytán a dohánytermelő gazda jórésze mégis úgy határozna, hogy dohánytermelését csökkentje, vagy teljesen abbahagyja s ennek következtében az ország dohánytermelő területe olyan mértékben csökkenne, hogy az már országos közgazdasági szempontból sem kívánatos, hol találjuk majd azokat a gazdákat, akik a termelés esetleges, évek múlva bekövetkező javuló jövedelmezősége reményében hajlandók lesznek dohányt termelni?

Nyitott kérdés marad az is, hogy mi lesz azzal a sokszáz dohánykertész-családdal, akik így kenyerüket veszítik és milyen lesz a magyar dohánytermelés jövője, ha a dohánykertészek felhagynak a termeléssel és más termelési ágra térnek át? Sajnos, ennek a veszélye máris jelentkezik s a dohánytermelő gazdák panaszkodnak, hogy nem tudnak dohánykertészt kapni. Ha tehát a dohánytermelő terület csökkenésével számolunk, ezt a kérdést sem szabad figyelmen kívül hagyunk.

Mind ezek a súlyos gondolatok szóba kerültek a dohánytermelők legutóbbi gyűlésén, ahol a dohánykertészek megjelent képviselői a termelőket együtt állást foglaltak amellett, hogy a dohánybeváltási áraknak a termelés költségeivel arányban álló emelését sürögösen kérlik a pénzügyminisztertől. Hasonló állást foglaltak el a Dohánytermelési Szaktanács nemrég tartott gyűlésén a földművelésügyi minisztérium és a termelői érdekeltségek megjelent képviselői is. A dohánytermelő gazdaságunk a dohánykertészekkel együtt feszült figyelemmel várja, hogy a pénzügyminiszter milyen mértékben lesz hajlandó emelni a dohánybeváltási árakat és így mi lesz a magyar dohánytermelés jövője?

AZ OMGE KÖZLEMÉNYE

Kedvezményes utazás az OMGE közgyűlése és a gazdanapok alkalmából.

A m. kir. kereskedelemügyi minisztérium az OMGE közgyűlése, a GEOSZ nagygyűlése és a velük kapcsolatos gazdanapok alkalmából felterjesztésünkre

a MÁV és a kezelésében lévő helyi érdekű vasutak vonalain, bármely vonatnem és kocsiosztály használatánál mintegy 33%-ot kitevő azt az utazási kedvezményt engedélyezte a december 11-től december 21-ig terjedő időben, hogy az illető vonatnem alacsonyabb kocsiosztályára váltott menetjeggyel a következő magasabb kocsiosztályon, illetve III. osztályon való utazásnál az illető vonatnem II. osztályára váltott féléjeggel lehet utazni.

A kedvezmény a felutazásra december 11-től december 20-án déli 12 óráig, a visszautazásra december 14-én déli 12 órától december 21-ig bezárólag érvényes.

Az utazási kedvezmény az OMGE titkári hivatalánál beszerezhető igazolványok alapján vehető igénybe. Az igazolványokat minden IGE tagnak, valamint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége tagjai által a GEOSZ nagygyűlésére kiküldött képviselőnek, továbbá a közgyűléssel kapcsolatos gazdasági előadásokra és gyűlésekre felutazó gazdáknak megküldjük, amennyiben eziránt az OMGE titkárságtól (Budapest, IX., Köztelek-utca 8. sz.) megkeresik és levelükhöz egyidejűen az igazolvány díja és költségei fejében személyenként 1 pengőt pénzben vagy postai értékjegyekben mellékelnek. A megkeresésben az igazolványt igénybevevő óhajto nevét és azt is közölni kell, hogy az illető mely állomásról kíván Budapestre utazni. Az igazolványokat Budapestre érkezés után az OMGE bélyegzőjével le kell bélyegeztetni, mert különben visszautazásra nem használhatók.

Tekintettel arra, hogy az utazási kedvezményre jogosító igazolványok csak korlátozott számban állnak rendelkezésre, kérjük a felutazni szándékozókat, hogy igazolvány igénylésüket mielőbb bejelenteni szíveskedjenek.

Az OMGE igazgatósága.

TARTALOM:

- Zeleński Róbert gróf ? (R. I.)
 A földművelésügyi program. (R.)
 A földművelésügyi javaslat a Felsőházban.
 Vadászjogok. Tárca. (Haller Alfréd gróf.)
 Tiszta vetés, keverék vetés, váltakozó sorú vetés a szántó-földi takarmánytermelésben. (Gruber Ferenc dr.)
 A savanyításra szánt takarmány aprítás. (Márkus József dr.)
 A székítő testilek alakítására vonatkozó törvényes rendelkezések jelentősége. (Orbán János dr.)
 Levélsekre. (Adóztatható-e a tanügyintézkedés? — K-6.)
 Törvények és rendeletek.
 Könyvismeret.
 Gazdatiszadalmi mozaikok.
 Gazdatiszadalmi figyelmeztetés! (P. I.)
 Fel kell emelni a dohánybeváltási árakat! (T-5.)
 Az OMGE közleményei.
 Vegyes közlemények.
 A gabonapiac helyzete.
 Állatpánci szemle.
 A Kiskereskedelmi Hivatal piaci helyzetjelentése.
 Tűzde. Kereskedelem.
 Szerkesztői üzenetek.
 Melléklet: Rádós Gazdasági Előadások XII. évfolyam, B. sorozat, 23. számú füzet. (Állatbiztosítás. — Kusztos Béla, a Gazdók Biztosító Szövetkeze osztályfőnöke.)

VEGYESEK.

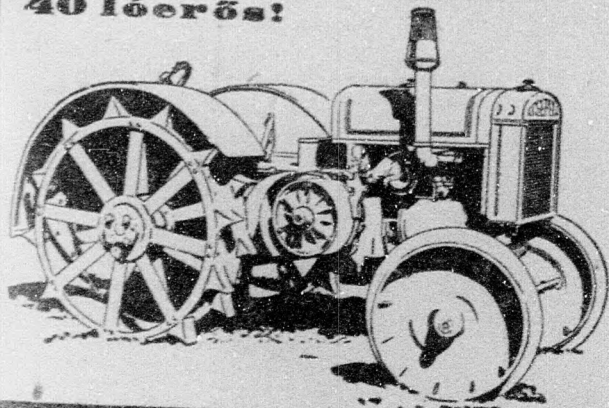
A vetések állása és a mezőgazdaság állapota. A földművelésügyi minisztérium november 18-án kiadott jelentése szerint a legutóbbi hivatalos vetésjelentés közzététele óta eltelt három hetes időszak első felében az évszakhoz képest hűvös és esőben gazdag, második felében nagyobb részt enyhe s csapadékos szegényebb s az egész időszakban borult és ködös időjárás uralkodott. A csapadék mennyisége csaknem az egész országban meghaladta az átlagot s nagy területeken az átlag kétszeresénél is több esett. A csapadék túlnyomó része eső alakjában hullott le. 27-én hajnalban az eső a Dunántúl sok vidékén

havasesőbe, sőt havazásba ment át, 29-én pedig a Felvidéken és a Kárpátalján hullott hó, amely azonban rövidesen elolvadt. A nappali felmelegedés eleinte az ország legnagyobb részén gyenge volt. Az éjszakai lehűlés az időszak második felében erős volt, egyébként túlnyomórészt igen enyhék voltak az éjszakák. A legutóbb kiadott hivatalos vetésjelentés óta eltelt három hét időjárása a gazdasági munkálatok folytatására nem mindenütt volt kedvező. Egyes vidékeken — különösen a Tiszántúli egyes vármegyékben — a hó esőzések és vízállások miatt kisebb-nagyobb mértékben elmaradtak a szántási és vetési munkálatokkal s az elmaradt munkálatokat csak most végzik. Egyébként az őszi mélyszántás, a tavaszi alá a talaj előkészítése, trágyahordás és teregetés, kukoricaszárvágás és betakarítás, cukorrépaszedés és szállítás, a burgonya és takarmányrépa elvermélés munkálatai vannak folyamatban. Egyes vidékeken az esőzések miatt elkésett kukoricatörést és burgonyaszedést is még csak most végzik. A korábban elvetett őszi jó, egyenletesen keltek és a legtöbb vidéken szépen bokrosodnak. A kései vetések jól kelnek, de a hűvös idő miatt lassan fejlődnek. Kisebb-nagyobb egérkárt jelentenek Sopron, Vas, Zala, Bereg-Ugocsa és Ung vármegyékben. A takarmánykészítés a tavaszi szalmák és kukoricaszár felhasználásával, takarékos beosztással a kitéltetéshez sok vidéken csak szűkösen lesz elegendő; hosszú tél esetén azonban egyes vármegyékben takarmányhiánnyal lehet számolni. A jószág egészségi állapota — a néhol még mindig tartó enyhe lefolyású száj- és körömfájástól és úgyszintén helyenként fellépő sertéspestistől eltekintve — kielégítőnek mondható. A legközelebbi hivatalos vetésjelentést december 16-án teszük közzé.

A Királyi Magyar Természettudományi Társulat Mezőgazdasági Szakosztálya november 16-án tartotta Ballenegger Róbert dr. egyetemi c. ny. rk. tanár elnöklésével 89. sz. ülését. Anghi Csaba Geyza székfővárosi egészségügyi felügyelő „Adatok a budapesti piaci tojás elhelyezkedéséről és részleges viszonyosságáról” címmel tartott előadásában vizsgálta Düringen a bécsi vegykísérleti állomás adatait, amely szerint a különböző házi tyúkajták tojásainak súlya és héjsúlyuk között két irányú viszonyosság állapítható meg: 35–57 g tojássúlyig pozitív, 59–75 g tojássúlyig negatív korreláció. Előadó a budapesti piaci tojást illetően a viszonyosságra, adatainak biometriai feldolgozása alapján, 2086 tojásra vonatkoztatva a következő eredményeket kapta: a tojások súlyának közepértéke 53,18 g, a héjsúly ennek 13,27%-a, a korrelációs koefficiens $r = +0,56 \pm 0,014$. A megmért tojások a budapesti piaci tojásra vonatkoztatva is bebizonyították az említett állomás adatait. A tojás fehér, sárga és barna színét illetően bebizonyították az általános hiedelem, hogy a barna tojás héja vastagabb és így súlyosabb is, viszont azt is megállapította, hogy a barna tojás súlya és héjsúlya közötti korreláció csak $r = +0,43 \pm 0,04$, a héjsúly pedig a tojássúlyhoz 10,7%-a, míg a fehér tojásoknál csak 9,6%, a sárgáknál pedig 9,4%. A barna tojásnak egyébként csak akkor van vastagabb héja, ha súlyos és zömök is, ami a tojótakon való keresztmetszetű élettani körülményeiből következik. Végeredményben beföldön célszerű az 50 grammon aluli tojást vásárolni, a 60 grammon felüli tojást pedig külföldre eladni. Előbbinek aránylag kevés a héja, utóbbiért jobb árat lehet kapni. Samu István dr. egyetemi tanársegéd „A tiszavidéki búza származás-vizsgálata” címmel tartott előadásában tárgyalta: 1. a természeti viszonyok hatását a búza gyommagvainak elterjedésére; 2. hogy lehet-e gyommagvak alapján a származásra, — ebből a minőségére következtetni. Előadó a megvizsgált 251 búzaminta (62 hódmezővásárhelyi gazdasági, 13 uradalmi és 176 darab 57 tiszántúli állomásról származó kereskedelmi minta) alapján kimutatta, hogy a talaj és éghajlatviszonyok hatással vannak a gyomnövények elterjedésére. Amennyiben pedig a búza minősége

CSEPEL-TRAKTOR

40 lóerős!

Rendkívül csekély üzemköltség!

40 lóerős!

Hosszú élettartam! Legkiválóbb kipróbált nemes anyagokból!

Legminimálisabb alkatrészszükséglet és alacsony beszerzési árak!

Nagy teljesítőképesség minden talajon.

Alacsony ár és kedvező fizetési feltételek.

Több éves referenciákkal szolgálunk.

Gyártja: WEISS MANFRED Acél-, Fémművei R.T., CSEPEL

Eladási központ: AGRÁRGLÓBUS Mezőgazdasági Gépkereskedelmi R.T.

Telefon: 126—581

Budapest, V., Szent István-körút 12.

Sürgőnycim: Agrobudapest

nokon át, december hóra 17-25. II. Haláridőzet. Záróárta...

Lisztplac. (A Budapesti Lisztárjegyző bizottság árjegyzése.)

Budapesti abrakakarmányplac. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte gabonaosztályának jelentése.)

Balatonai haliszal. (A Balaton Halászati R-T. jelentése.)

Különléle termények és vetőmagvak. (A Budapesti Áru-és Értéktársaság árjegyzése.)

Magyarul. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte gazdasági...

Baromfi és tojás. (Budapesti székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Különlélek. Zöltség és gyümölcs. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Állatok és állati termékek. Budapesti vágómarhavásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Tenyészmarhák és jánosok. (A Magyar Mezőgazdák Állattélekesztő R-T. jelentése.)

Juhárak. (A Magyar Mezőgazdák Állattélekesztő R-T. jelentése.)

Budapesti vadplac. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Budapesti lóvásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Budapesti sertésvásár. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte sertésosztályának jelentése.)

Budapesti lóvásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Budapesti sertésvásár. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte sertésosztályának jelentése.)

Budapesti lóvásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Budapesti sertésvásár. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte sertésosztályának jelentése.)

Budapesti lóvásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Tej és tejtermékek. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Tej és vajpiaci szemle. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Baromfi és tojás. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Különlélek. Zöltség és gyümölcs. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Állatok és állati termékek. Budapesti vágómarhavásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Tenyészmarhák és jánosok. (A Magyar Mezőgazdák Állattélekesztő R-T. jelentése.)

Juhárak. (A Magyar Mezőgazdák Állattélekesztő R-T. jelentése.)

Budapesti vadplac. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Budapesti lóvásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Budapesti sertésvásár. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte sertésosztályának jelentése.)

Budapesti lóvásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Budapesti sertésvásár. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte sertésosztályának jelentése.)

Budapesti lóvásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

Budapesti sertésvásár. (A Magyar Mezőgazdák Szövetkezte sertésosztályának jelentése.)

Budapesti lóvásár. (Budapest székesszékfőváros vásárgazdálkodásának jelentése.)

nagyság szerint, kicsinyben 2-4-... jegelt, nagyság szerint, kicsinyben 1-60-4-...

Borplac. (A Magyar Mezőgazdák Országos Borvédekeztető Szövetkezetének jelentése.)

Szesz. Az egyedaruagnál az összes szeszféleségekben e hététen is élénk volt a forgalom és az árak változatlanul zártak.

Gyümölcsplac. A gyümölcsplacpiacon egyes gyümölcsplacok iránt éhén volt a kereslet.

Országos állatvásárok. 1939 november 27-től december 3-ig. Nem egyszer megtörtént, hogy valamelyik különféle okok miatt nem tartják meg.

Szerkesztői üzenetek. L. L. Olajban gazdag magvakat, mint a napraforgómagot, nagy olajtartalmuk miatt csak ritkán használnak.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

L. L. Olajban gazdag magvakat, mint a napraforgómagot, nagy olajtartalmuk miatt csak ritkán használnak.

Minden gazdának a helye a Gazdák Biztosító Szövetkezetében van. Kartelen kívül. (Tűz, jég, állat, élet, stb. biztosítás.)

BELVÁROSI PENSIO

Tulajd.: cs. Mártly E-né, Budapest, 17., Veres Pálné-utca 16. telefon: Apponyi-terület: Telefon: 383-263. Központi hírv. híd-gy. meleg tolvány. Díjazás könyve is. Úr társaság. 2467

Kertészüveg ÜVEGTETŐCSERÉP

drótbetetes üveg, padlás és istálló megvilágításához. Ifj. Weiss Gyula Budapest, V., Vadász-utca 29. szám. Telefon: 110-114

Dió- és nyárfarönköt magas áron veszünk, szőlőkarót, talpfát, bogrúrfát, tűzfát elnyös árban szállítunk.

Lówy Sándor és Lózsef fatermelők Budapest, V., Szent István-körút 15. Telefon: 118-317

A Gazdák Biztosító Szövetkezte nem öncél, hanem eszköz a gazdaságszolgálat kezében, biztosítási érdekeinek védelmében. Kartelen kívül. (Tűz, jég, állat, élet, stb. biztosítás.)

„OMEGA“
szabadalmazott
ló- és szarvasmarhanyírógép
szerkezete erős és tökéletes,
a nyírólapok megtartják vágóélüket.
Ára a hozzávaló kézi szerszámokkal együtt
160.— ar.-P.
Szállítja:
a Magyar Mezőgazdák Szövetkezele
Budapest, V., Alkotmány-utca 29. sz.
és kirendeltségei: Debrecen, Győr, Szombathely, Szolnok, Lepsény, Nyiregyháza.
Nyírógépalkatrészeket szállítunk, nyírólapok szakszerű élesítését páronként 160 pengőért vállaljuk.

Stephanits János utódai
Dr. Stephanits István
és Zauper Lajos
úri cipészek,
csizmaspecialisták
Saját készítményű cipők és
csizmák raktáron.
Budapest,
VIII., Rákóczi-út 3.
(Pannónia-szálló mellett)
Telefon: 141-024

Autó- és traktortulajdonosok!
Sok pénzt takarít meg, ha
használt olaját az
„OLEA“
OLAJTISZTÍTÓ IPARI KFT.-nél
Budapest, IX., Soroksári-út 45. Tel.: 137-881
regeneráltatja.

700 holdas gazdaság
szeszgyárral
és instrukcióval 12 évre azonnal
bérbeadó,
Budapesttől 48 kilométerre.
Tahy István, Budapest IV., Petőfi Sándor-tér 3.

Most fektesse fel a jövő évi
SZÁMTARTÁSÁT!
Szívesen állunk a t. Gazdaközönség rendelkezésére. A számvitelhez szükséges összes nyomtatványokból a hazai viszonyok szerint összeállítva, külön ívekben és bekötve is, nagy választékunk van és azonnal szállíthatjuk. Árjegyzéket, egyes mintákat kívánatra díjmentesen küldünk.
„Patria“ Irodalmi Vállalat és Nyomdai R.-T.
nyomtatványkezelői osztálya. Telefon: Igazgatóság: Nyomda: 180-932. Nyomtatvány-oszt.: 186-925
Budapest, IX., Üllői-út 25 (Köztelek).

Ízig-vérig magyar és a legelterjedtebb vadászlap a
Magyar Vadászujság
a vadászat, vadtenyésztés, vadászati jog, fegyver- és löszertechnika, vadásztenyésztés nélkülözhetetlen szakújságja. Megjelenik minden hó 5-én, 15-én, 25-én.
A havi 3 szám negyedévi előfizetési díja 3.— pengő.
Havi 1 önálló szám évi előfizetése 4.— pengő.
Kérjen mutatványszámot, díjtalanul küld a kiadóhivatal, Bpest, VIII., Baross-u. 34.

Haszonbérbe keresek
1940 október hó 1-re 1000-1500 kat. holdas, kimondottan jó talajú és fekvésű **birtokot**, kövesúthoz, vasúthoz nem nagy távolságban, jó munkaviszonyokkal. Cim a kiadóban.

Rozsnyó város használt mezőgazdasági
kisvasúti síneket és lórékat
keres megvételre.
Ajánlatok főjegyző címére küldendők.

Minden gazda a „Köztelek Gazdasági Könyvtára“-t olvassa!

ELADÓ SZŐLŐBIRTOK
Kál község határában
a volt gróf Károlyi hitbizomány tulajdonát képezett mintegy
60 kat. hold területű
szőlő és gyümölcsös
a hozzátartozó épületekkel együtt egy darabban zárt versenytárgyalás útján **eladó.**
Érdeklődők forduljanak az Országos Földhitelintézet telepítési osztályához, ahol a versenytárgyalás feltételei áttekinthetők. A vételre csak az pályázhat, aki az 1936: XXVII. t.c. alapján földingatlan szerzésére jogosult.

MEDICAGÓ 20 kalapácsos
öröggép,
RAPID III. Köhne daráló,
UMRATH nagyteljesítményű daráló,
CER Köhne 3 kézes szecskavágó,
HOFHERR erőbajtásos morzsoló.
SIMON GYULA
Budapest. Iroda: Porosnyi-út 52. Raktár: Váci-út 116. 8306

A MAGYAR KÖNYVPIAC ESEMÉNYE!
Az első nagyszabású tudományos színvonalú
Irodalmi mű
Magyarország kormányzójáról.
Ez a könyv annak a férfinak az életét veti élénk, aki minden magyar ember számára a legtöbbet jelent: a magyarság vezéré. Eseményi regényhősje, de életének valóságos minden költő, minél szebb, mélyebb, gazdagabb.
Horthy Miklós
ennek a sorozatból emberöltőnek magyar hőse: a magyarság minden erényének megtestesítője; bátor és bölcs, vitéz és országgyűző, egyszerű és nagy. Élete hősi eposz s ezt az eposzt a kard és toll legkiválóbb magyar hősei mondják el ebben a könyvben.
A mű pomádai kézirattól, Simon Gyulára nyomtatott kb. 20x26 cm. nagyságú hatalmas kötet 20 köpönyök, kb. 120 kép díszíti. Ára egészvásárlásnál 14.— pengő, diszkrét bérkötésben 18.— pengő, amatőr-bérkötésben, aranyfűzővel, tokban 25.— pengő.
Megrendelhető a „Patria“ könyvkereskedésben, Budapest, IX., Üllői-út 25.
Az összeg előzetes beküldése mellett portómentes szállítást.
Utánvétnél a portóköltséget felszámítjuk.

Hirdessen Lapunkban

RÁBA

TRAKTOR
ÜZEMBIZTOS
GAZDASÁGOS
HASZNOTHAJTÓ
BERUHÁZÁS!

11 MÁZSÁS ÖNSÚLYA
kiválóan alkalmassá teszi szántásra, kultivátorozásra, tárcsázásra és kombinált vetőgépek vontatására.
MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR RT

KÖZPONTI IRODA ÉS MINTARAKTÁR: BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. TEL.: 125-210
Patria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság nyomása, Budapest, IX. kerület, Üllőiút 25. szám. (Köztelek) — 395295 — Felelős vezető: Magyar István

MAGYAR
Budapest, V.
Kirendeltség
Lepsény, K.
Mai számunk